

Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej 1934-2024

Żywiec 2024

Zespół Redakcyjny:

Elżbieta Bąk, Stanisław Białek, Lidia Cader, Bożena Husar
(przewodnicząca), Genowefa Jeziorska, Andrzej Kubica, Wojciech Nowak,
Maria Sapeta, Edmund Zaiczek

Korekta:

Bożena Husar

Redakcja Techniczna:

Andrzej Kubica

Zdjęcie na okładce:

Jerzy Piątek

ISBN: 978-60878-70-5

Wydawca:

Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej

Druk i oprawa:

PRINT GROUOP Sp. z o.o.

ul. Cukrowa 22

71-004 Szczecin

OD WYDAWCY

Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej zajmuje szczególne miejsce na mapie kulturalnej miasta Żywca i całego regionu. Zmarły w sierpniu br. P Tadeusz Trębacz, Honorowy Członek Towarzystwa i nasz nieodżałowany przyjaciel, w swej *Historii Kultury Żywiecczyzny* napisał: "*Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej było organizatorem lub współorganizatorem wielu ciekawych wystaw i konkursów. Wpłynęło dodatnio na rozwój kultury w terenie, zwłaszcza w zakresie kultury regionalnej i upowszechniania twórczości literackiej*".

Nie sposób dziś wymienić wszystkich inicjatyw TMZZ, przedstawić wszystkich osiągnięć na rzecz rozwoju kultury, popularyzacji historii regionu, wymienić opracowanych i wydanych publikacji. Zapewne niewielu już dzisiaj pamięta, iż Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej było współorganizatorem Godów Żywieckich, fundatorem nagród i wyróżnień, a jego czołowi działacze zasiadali w festiwalowym jury Festiwalu Folkloru Górali Polskich.

Rok 2024 jest rokiem Jubileuszu 90-lecia Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej. Kolejne 10 lat minęło od roku, w którym w publikacji *Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej 1934 - 2014* obszernie ukazano działalność Towarzystwa od powstania Sekcji Miłośników Żywiecczyzny do roku 2014. Pragniemy, aby obecne, skromne opracowanie stanowiło swego rodzaju suplement obrazujący w niemalże telegraficznym skrócie dokonania TMZZ w kolejnym dziesięcioleciu 2015 - 2024.

W niniejszej publikacji przedstawiliśmy pokrótce historię powstania i początki działalności Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej, a następnie ukazaliśmy osiągnięcia Towarzystwa w minionym dziesięcioleciu. Na całokształt działań realizowanych w TMZZ składają się uroczystości czy spotkania, których autorami lub uczestnikami jest Zarząd TMZZ i członkowie Towarzystwa oraz

imprezy okolicznościowe czy konferencje organizowane bądź inicjowane przez poszczególne Sekcje TMZZ. W aktualnym opracowaniu zwróciliśmy uwagę czytelników na różnorodność merytoryczną Sekcji działających przy TMZZ oddając głos ich przewodniczącym. Daje to obraz tematycznego zróżnicowania zagadnień realizowanych w Towarzystwie, a także w jego Kołach w Krakowie i Jejeśni.

Jednak nasze osiągnięcia i sukcesy nie byłyby możliwe bez znaczącego wsparcia finansowego i organizacyjnego władz samorządowych miasta Żywca i powiatu żywieckiego. Szczególne wyrazy wdzięczności kierujemy w stronę P. Burmistrza Miasta Żywca Antoniego Szlagora, ówczesnych Starostów Żywieckich P. Andrzeja Zielińskiego i P. Andrzeja Kałaty oraz obecnego Starosty Żywieckiego P. Adriana Midora. Nie sposób tutaj wymienić wszystkich życzliwych serc, które pomagały, abyśmy mogli realizować nasze zamierzenia. Wyrazy wdzięczności kierujemy w stronę Posłów i Senatorów Ziemi Żywieckiej za to, że doceniają naszą działalność i swoim prestiżem nieustannie nas wspierają. Dziękujemy wszystkim przedstawicielom instytucji państwowych, samorządowych miasta i powiatu żywieckiego oraz przedsiębiorcom za pomoc, bez której nasze społeczne inicjatywy nie znajdowałyby pola do realizacji. Dziękujemy za umacnianie naszych przedsięwzięć kulturalnych i wydawniczych, poparcie dla naszej codziennej, społecznej pracy dla Ziemi Żywieckiej.

Pragniemy, aby wizytówką Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej stały się słowa P. Burmistrza Miasta Żywca Antoniego Szlagora wypowiedziane na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym TMZZ w 2016 r.: *"Jesteście jedną z najbardziej prestiżowych organizacji działających na terenie naszego miasta i powiatu żywieckiego"*.

Zarząd TMZZ

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW ZIEMI ŻYWIECKIEJ

1934 - 2024

Początki działalności Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej w Żywcu sięgają okresu II Rzeczypospolitej. W 1934 roku przy kole TSL w Żywcu powstała Sekcja Miłośników Żywiecczyny. Jej założycielami byli: Michał Jeziorski, Mieczysław Mączyński, Tadeusz Charlewski, Władysław Nowotarski, Stanisław Szczotka, Walenty Augustynowicz, Adam Miksz i Stanisław Stoiński. Pierwszym Przewodniczącym Sekcji został były Powiatowy Inspektor Szkolny Władysław Nowotarski.

Sekcja liczyła 60 osób. Jej sukcesem było utworzenie w 1936 r. Regionalnego Muzeum Ziemi Żywieckiej. Sekcja podjęła też prace nad przygotowaniem własnych wydawnictw w serii pod nazwą *Biblioteka Żywiecka*, w której w 1937 r. ukazał się opracowany przez dr Stanisława Szczotkę *Andrzej Komoniewski Dziejopis Żywiecki, T. I. (do roku 1704)*. Natomiast w 1938 r. rozpoczęto wydawanie własnego, regionalnego kwartalnika *Gronie*. Do września 1939 r. ukazało się 6 zeszytów tego czasopisma. Sekcja patronowała też badaniom folklorystycznym, a jej członek Adam Miksz był twórcą *eksperymentu żywieckiego* dot. zastosowania haftów żywieckich i wzorów zdobnictwa ludowego do zdobienia przedmiotów codziennego użytku. Powstała wtedy Spółdzielnia Przemysłu Artystycznego *Bazar Żywiecki*.

II wojna światowa przerwała działalność Sekcji Miłośników Żywiecczyny, a po jej zakończeniu wprawdzie przystąpiono do odbudowy zniszczonego regionu. Był to trudny okres dla rozwoju organizacji regionalnych. W 1954 r. utworzono w Żywcu Komisję Regionalną Badań i Opieki nad Folklorem. Wzięło w niej udział wielu dawnych działaczy Sekcji Miłośników Żywiecczyny. Komisja pracowała w 3 sekcjach: Sekcja Badań - Józef Miks; Sekcja Propagandowa - Julian Zawadzki; Sekcja Ochrony Przyrody -

Walenty Augustynowicz. Dnia 19 XII 1954 r. Komisja zorganizowała pierwszy Powiatowy Zjazd Twórców Sztuki Ludowej.

W 1956 r. powołano Tymczasowy Zarząd reaktywowanej Sekcji Miłośników Ziemi Żywieckiej w składzie: Józef Miks – prezes; dr Franciszek Lenczowski, Franciszek Biernat - wiceprezesi; Magdalena Meres, Amalia Ciapula - sekretarze; Józef Wajdziak - skarbnik. Utworzenie samodzielnego Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej nastąpiło 3 XII 1957 r. W skład Tymczasowego Zarządu weszli: Karol Suchanek - prezes; inż. Stanisław Sowiński - wiceprezes; Jan Obtulowicz - sekretarz; Tadeusz Danko - skarbnik.

Dnia 27 V 1958 r. Wydział Spraw Wewnętrznych Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie wpisał Towarzystwo do rejestru stowarzy-szeń, a 31 V 1958 r. został oficjalnie zatwierdzony Statut Towarzystwa

Pierwsze Zwyczajne Walne Zebranie Członków TMZZ, które odbyło się 12 IV 1959 r. wybrało Zarząd w składzie: mgr Franciszek Biernat, nauczyciel - Prezes; inż. Stanisław Sowiński, poseł na Sejm PRL - Wiceprezes; Karol Suchanek, historyk, regionalista - Sekretarz; Tadeusz Danko kier. PKO - Skarbnik. Takie były początki.

A oto kolejni Prezesi Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej: Franciszek Biernat, Józef Miks, Stanisław Habczyk, Zygmunt Poniedziałek, Ryszard Biel, Józef Janoszek, Mirosław Miodoński, Marian Deptuła, Grzegorz Szafranski - prezes TMZZ od 2016 r.

Zgodnie z § 4 Statutu TMZZ "celem Towarzystwa jest organizowanie i wspieranie wszelkiej działalności i zamierzeń związanych z rozwojem, promocją i ochroną kultury - materialnej i duchowej regionu żywieckiego, a także wspieranie działalności w zakresie edukacji w szczególności ekologicznej, ekonomicznej, prawnej i informatycznej oraz profilaktyki zdrowotnej".

Jak już wspomnieliśmy wcześniej w wydawnictwie *Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej 1934-2014*, które ukazało się w roku

2014, w sposób wyczerpujący przedstawiono działalność Towarzystwa do 2014 r. W aktualnym opracowaniu, pełniącym rolę suplementu zajmiemy się dokonaniem Towarzystwa w ostatnim dziesięcioleciu.

I tak w 2015 roku działalnością TMZZ kierował wybrany w 2013 roku Zarząd w składzie:

Marian Deptuła - Prezes; Janina Szczelina, Grzegorz Szafranski - Wiceprezesi; Maria Sapeta - Sekretarz, Aleksandra Łozińska - Skarbnik, Małgorzata Ostrowska, Jan Janik, Maciej Magdziarz, Hieronim Woźniak - Członkowie;

Zbigniew Tetlak (przewodniczący), Maria Hetnał, Konstanty Urbański - Komisja Rewizyjna;

Józef Janoszek, Mirosław Miodoński, Józef Biegun - Sąd Koleżeński.

W ramach Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej działają w 2015 r.: Grupa Literacka *Gronie* im. Emila Zegadłowicza, Redakcja Wydawnictwa "Gronie", Sekcja Historyczna, Resursa Mieszczańska, Grupa Wystawiennicza *Galeria*. TMZZ posiada też Koło w Krakowie. Niestety, Uchwałą Walnego Zebrania TMZZ w czerwcu 2015 r. zostają rozwiązane Koła w Gilowicach i Porąbce.

W styczniu 2015 r. dokonano podsumowania 3 edycji konkursu o „nagrodę Zofii Rączki”. Na konkurs wpłynęło 14 prac. Jury przyznało I miejsce w młodzieżowej kategorii wiekowej uczennicom Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Żywcu (Klaudynie Adamczyk i Klaudii Kroczek) za pracę *Józef Hulka - wielki człowiek Podbeskidzia* napisaną pod kierunkiem dr Małgorzaty Terteki. W kategorii osób dorosłych I miejsce przyznano Walerii Prochownik. Zarząd Towarzystwa podjął decyzję, aby kolejne edycje tego konkursu odbywały się co 3 lata.

W kwietniu 2015 r. prezes Marian Deptuła zorganizował w TMZZ spotkanie *Współczesny regionalizm - szanse i zagrożenia*, na które zaprosił czołowych regionalistów żywieckich (m. in. Tadeusza

Trębacza, Jana Gąsiorka, Jana Brodkę, Zbigniewa Micherdzińskiego, Barbarę Rosiek, Władysława Motykę, Andrzeja Maciejowskiego). Jednym z kluczowych ustaleń była zmiana hymnu górali beskidzkich. Uznano, iż hymnem górali żywieckich winna być pieśń *Żywieckie gronicki*.

W maju 2015 r. TMZZ z Wójtem Gminy Ujszoły zorganizowało w Domu Kultury w Soblówce IX Konferencję Regionalistów Żywieckich wzbogaconą prezentacją multimedialną *Gmina Ujszoły, jej walory krajobrazowe, przyrodnicze, turystyczne i osiągnięcia gospodarcze*. Tytuły *Regionalisty Roku* wręczono Janowi Gąsiorkowi i P. Dyrektor Centrum Kultury w Ujszałach - Jolancie Kołodziej.

Natomiast na Walnym Zebraniu Sprawozdawczym w czerwcu 2015 r. Honorowymi członkami Towarzystwa zostali: Władysław Bułka - b. Poseł i Senator RP oraz Andrzej Zieliński - Starosta Żywiecki.

Hołdem złożonym Św. Janowi Pawłowi II z okazji 20 rocznicy Jego pobytu w Żywcu była wystawa filatelistyczno-numizmatyczna zorganizowana przez Edmunda Zaiczka i Tadeusza Rachwałskiego, a także I Rajd Urodzinowy Świętego Jana Pawła II szlakiem Beskidu Małego z Ponikwi k. Wadowic na Leskowiec. Rajd ten stał się coroczną imprezą turystyczną.

W 2015 r. funkcjonował w Towarzystwie Miłośników Ziemi Żywieckiej punkt bezpłatnych porad prawnych prowadzony wspólnie (na podstawie umowy o współpracy zawartej w 2014 r.) ze Stowarzyszeniem Przedsiębiorców Ziemi Żywieckiej i Kancelarią Prawną P. mecenas Ilony Niemczyk. Tygodniowo przyjmowano ok. 30 mieszkańców z powiatu żywieckiego. Ten nowatorski projekt odniósł sukces na szczeblu rządowym i w 2016 r. rozszerzono jego działanie na teren całego kraju przekazując prowadzenie samorządom. Starostwo Powiatowe ogłosiło konkurs ofert. TMZZ na nadzwyczajnym Walnym Zebraniu 10 X 2015 r. podjęło uchwałę dot. poszerzenia statutu o nową formę działalności, aby w dalszym ciągu

brać udział w realizacji projektu. W efekcie Towarzystwo obsługiwało 3 punkty bezpłatnej pomocy prawnej: w Gilowicach, Jeleśni i Łodygowicach. Aktualnie funkcjonuje jedynie punkt bezpłatnej pomocy prawnej w Łodygowicach.

W tym też okresie przy TMZZ powstał zespół wokalny-muzyczny *Retro*, który swymi koncertami uświetniał uroczystości organizowane przez Towarzystwo.

Kolejne Walne Zebranie Sprawozdawczo - Wyborcze Towarzystwa, które odbyło się 16 IV 2016 r. przyznało tytuły Honorowych Członków TMZZ zasłużonym działaczom: Ewie Gołek, Leonowi Figurze, Adamowi Turoszemu (prezes Koła TMZZ w Krakowie).

Wyłoniło ono nowy Zarząd Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej w składzie:

Grzegorz Szafrąński - Prezes, Zdzisław Dzikowski, Wojciech Nowak - Wiceprezesi, Edmund Zaiczek - Sekretarz, Aleksandra Łozińska - Skarbnik, Maciej Magdziarz, Janina Szczelina, Kazimiera Zacharias, Józef Polak - Członkowie,

Komisja Rewizyjna: Zbigniew Tetlak (przewodniczący), Ewa Gołek, Władysława Klinowska - Komisja Rewizyjna,

Sąd Koleżeński: Mirosław Miodoński, Bogusław Juźwa, Janusz Staszkiwicz

W nowej kadencji TMZZ kontynuowało i rozwijało współpracę z innymi organizacjami. I tak 1 VII 2016 r. podpisano porozumienie o współpracy z PTTK w Żywcu, wzmocniono współpracę z Asystą Żywiecką, a także z działającą w siedzibie TMZZ Żywiecką Szkołą Folkloru prowadzącą pod kierunkiem dr Małgorzaty Terteki warsztaty malarstwa na szkle, haftu na tiulu i zdobnictwa bibułkowego. Podsumowaniem warsztatów malarstwa na szkle była zorganizowana w 2018 r. w Towarzystwie interesująca wystawa *Malarstwo na szkle* prezentująca prace o tematyce świeckiej i sakralnej. Należy podkreślić też bardzo owocną współpracę

Towarzystwa z Muzeum Miejskim w Żywcu, Żywiecką Biblioteką Samorządową i Miejskim Centrum Kultury w Żywcu.

W październiku 2016 r. uroczysto świętowano 10-lecie wznowienia Wydawnictwa popularnonaukowego *Gronie*, które w 2006 roku powróciło do przedwojennego tytułu. Kwartalnik *Gronie* ukazał się po raz pierwszy w 1938 r., a po II wojnie światowej dopiero w 1968 r. otrzymano zgodę na wydawanie czasopisma poświęconego sprawom Żywiecczyzny i Beskidów. Nie otrzymano wtedy zgody na przywrócenie przedwojennego tytułu czasopisma. Do 2006 r. ukazywała się więc *Karta Groni*. Ukoronowaniem tego święta było wydanie *Bibliografii zawartości czasopism TMZZ*

Z inicjatywy Edmunda Zaiczka Towarzystwo podjęło starania dot. uczczenia pamięci wybitnego himalaisty Zygmunta Andrzeja Heinricha (1937-1989), który zginął w lawinie na stoku Mount Everest, a w latach swej wczesnej młodości mieszkał na terenie obecnego Zespołu Szkół Agrotechnicznych w Żywcu-Moszczanicy. Tam też umieszczono obelisk z wmurowaną tablicą okolicznościową, a imię Zygmunta Andrzeja Heinricha nadano jednej z okolicznych ulic.

W roku 2017 powstały dwa nowe Koła TMZZ. I tak w marcu 2017 r. w GOK w Jeleśni odbyło się zebranie założycielskie Koła Terenowego TMZZ w Jeleśni. Prezesem Koła został dr inż. Józef Suchoń. Z kolei w kwietniu 2017 r. powstało Koło Terenowe TMZZ w Rajczy. P. Klaudię Wiercigroch-Woźniak wybrano Prezesem Koła.

Statutowe Walne Zebranie Członków Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej, które odbyło się 6 maja 2017 r. poświęcone było przygotowaniom Towarzystwa do obchodów ważnych rocznic przypadających w 2018 r. tj. 100 rocznicy zakończenia I wojny światowej i 750 lecia Miasta Żywca.

Tytuły Członków Honorowych Towarzystwa przyznano: Edmundowi Zaiczkowi i Stanisławowi Białkowi.

W ramach imprez organizowanych na terenie miasta Żywca Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej ze swym stoiskiem wydawnictw Grupy Literackiej *Gronie* włączyło się w *Jarmark Św. Wita*.

Natomiast P. Zdzisława Staszkievicza - Prezesa Asysty Żywieckiej wybrano Regionalistą Roku, a wynik w. dn. 6 VIII 2017 r. ogłosił Burmistrz Miasta Żywca P. Antoni Szlagor na koncercie finałowym 54 Tygodnia Kultury Beskidzkiej.

W dniu 19 VIII 2017 r. w TMZZ obchodzono uroczysty jubileusz 15-letniej posługi dla Towarzystwa jego kapelana - ks. dziekana Stanisława Kozieła. Uroczystość uświetnili swoją obecnością proboszczowie żywieccy: ks. dr Grzegorz Gruszecki - proboszcz parafii p.w. NNMP w Żywcu oraz ks. Adam Hopciaś - proboszcz parafii p/w. Chrystusa Króla w Żywcu-Sporyszu. Podziękowania ks. Kapelanowi złożyli licznie zebrani członkowie Towarzystwa oraz przedstawiciele władz miasta. Uroczystość uświetnił występ zespołu *Ziemia Żywiecka*.

Na przełomie roku 2017/2018 zorganizowano zakończony w siedzibie TMZZ *Przegląd gwiazd Kolędniczych i Szopek Bożego Narodzenia*, a w styczniu 2018 r. tradycyjny opłatek w TMZZ zorganizowany dla członków i sympatyków Towarzystwa z udziałem kapelana ks. dziekana Stanisława Kozieła, władz miasta i powiatu.

Rok 2018 rozpoczyna seria konkursów organizowanych w Towarzystwie. Podsumowano drugą edycję konkursu *Tradycyjna choinka* dla szkół i przedszkoli zorganizowanego wspólnie z Miejskim Centrum Kultury, Muzeum Miejskim w Żywcu i Nadleśnictwem Jeleśnia. Towarzystwo było też twórcą konkursu prac pisemnych i plastycznych *Wspomnieniami malujemy obraz Żywca*.

Wspólnie z Muzeum Miejskim otwarto w maju 2018 r. wystawę ze zbiorów Sekretarza Towarzystwa Edmunda Zaiczka - *Polskie drogi do wolności* w numizmatyce i medalierstwie poświęconą miastu Żywiec dla uczczenia Jubileuszu 750-lecia i Papieżowi Janowi

Pawłowi II. Kolejną wystawą zorganizowaną wspólnie z Żywiecką Biblioteką Samorządową była wystawa ze zbiorów Tadeusza Rachwalskiego *Mój znaczek - Żywiec i Żywiecczyzna*. Natomiast wrzesień powitał mieszkańców Żywca wernisażem wystawy *Żywiecczyzna w fotografii w latach 1998-2018* zorganizowanej w sali wystawowej TMZZ z okazji jubileuszu 20 lecia lokalnej gazety *Nad Sołą i Koszarawą*. Podczas tego jubileuszu Zarząd TMZZ nadał tytuł Regionalisty Roku Redaktorowi Naczelnemu dwutygodnika P. Hieronimowi Woźniakowi.

W dniu 11 VIII. 2018 r. na zaproszenie działacza związkowego, posła na Sejm i organizatora uroczystości Henryka Opilo - członkowie Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej - Bożena Husar z d. Nowotarska oraz Dorota Firlej brały udział w odsłonięciu w Krynicy-Zdroju pomnika Żywczanina inż. Leona Nowotarskiego b. dyrektora uzdrowiska, któremu Krynica zawdzięcza najbardziej dynamiczny rozwój infrastruktury leczniczej. Na uroczystości Czesław Husar, autor artykułu o rodzinie Leona Nowotarskiego, przedstawił rodzinne związki inż. Nowotarskiego z Żywcem, a delegację TMZZ poproszono o wspólne odsłonięcie pomnika i złożenie kwiatów. Warto zaznaczyć, że jest to pierwszy w Polsce pomnik Żywczanina.

Na szczególną uwagę zasługuje bratni związek Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej z Towarzystwem Miłośników Ziemi Kłodzkiej - społeczną organizacją pasjonatów i miłośników regionu działającą od 1947 r. Towarzystwu przyświeca idea wzmacniania tożsamości regionalnej mieszkańców, a właśnie tam po II wojnie światowej znaleźli się osiedleńcy z Ziemi Żywieckiej. Człowiekiem, który w 2018 r. zainicjował spotkanie obu Towarzystw był P. Wiktor Czulak. Urodzony na Ziemi Kłodzkiej po latach wrócił do Międzybrodzia Bialskiego (ziemi rodzinnej swego ojca), aby przez 8 lat zawiadywać Gminą Czernichów. I tak w 2018 r. prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Kłodzkiej P. Adam Łacki odwiedził Żywiecczyznę, następnie delegacja z Żywca zwiedzała Ziemię

Kłodzką. W 2022 r. przedstawiciele Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej uczestniczyli w uroczystościach związanych z 75-leciem działalności Towarzystwa Miłośników Ziemi Kłodzkiej. Delegacja z Kłodzka odwiedziła Żywiec w roku 2023 r. i na wniosek TMZZ wpisano Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Kłodzkiej do Złotej Księgi Miasta Żywca.

W roku 2019 upłynęło 30 lat od podpisania Porozumień Okrągłego Stołu. Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej zorganizowało w sali sesyjnej Urzędu Miasta w Żywcu w dniu 6 V 2019 r. spotkanie z uczestnikami obrad Okrągłego Stołu - P. Grażyną Staniszewską - członkiem Zarządu *Solidarności Podbeskidzia, Solidarności Podziemnej*, była posłanką na Sejm i do Parlamentu Europejskiego, oraz P. Andrzejem Gdulą - wiceministrem spraw wewnętrznych, negocjatorem strony rządowej. Zaproszeni goście naświetlili atmosferę obrad w tym jakże ważnym dla Polski okresie.

Dnia 29 VI 2019 r. odbył się Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy TMZZ. Wybrano Zarząd na kolejną kadencję w składzie:

Grzegorz Szafranski - Prezes, Bożena Husar, Józef Polak - Wiceprezesi, Jakub Nowak - Sekretarz, Halina Piech - Skarbnik, Andrzej Kubica, Zdzisław Dzikowski, Edmund Zaiczek - Członkowie, Zbigniew Tetlak (przewodniczący) Ewa Gołek, Władysława Klinowska - Komisja Rewizyjna; Mirosław Miodoński, Józef Biegun, Janusz Staszkiwicz - Sąd Koleżeński.

W dniu 21 XII 2019 r. Towarzystwo świętowało 85-lecie swego istnienia z udziałem władz samorządowych i zaproszonych gości. Uroczystość rozpoczął Prezes TMZZ Grzegorz Szafranski, a B. Husar - wiceprezes TMZZ przedstawiła dokonania Towarzystwa w ostatnim okresie. Były kwiaty i podziękowania m. in. od Szacownych Gości, którzy swą obecnością zaszczytili tę skromną uroczystość: P. Antoniego Szlagora - Burmistrza Miasta Żywca, P. Małgorzaty Pępek - Posła na Sejm RP, P. Mirosława Dziergasa

- Dyrektora Wydziału Turystyki, Kultury, Sportu oraz Promocji Powiatu Żywieckiego, P. Anny Wasilewskiej - Wójta Gminy Jeleśnia.

Natomiast dnia 8 VI 2021 r. zorganizowano w TMZŻ spotkanie byłych piłkarzy zasłużonego dla miasta Klubu sportowego *TS Koszarawa*.

Z kolei 22 X 2021 r. członkowie Towarzystwa uczestniczyli w seminarium wspomnieniowym poświęconym chemikowi i prawnikowi, autorowi nowatorskich prac badawczych w zakresie kryminalistyki, zakochanemu w Żywiecczyźnie członkowi TMZŻ - prof. Jerzemu Koniecznemu.

W okresie 21 - 23 IV 2022 r. przedstawiciele Towarzystwa brali udział w zorganizowanych pod patronatem biskupa Diecezji Bielsko-Żywieckiej ks. prof. dr hab. Romana Pindla uroczystościach związanych z 50 rocznicą śmierci biskupa nominata Wojciecha Olszowskiego (biskupa pomocniczego dla katolików w Kijowie). Delegacja TMZŻ zapaliła znicz na grobie biskupa na cmentarzu Przemienienia Pańskiego w Żywcu oraz uczestniczyła w sesji naukowej zorganizowanej przez proboszcza parafii pw. NNMP w Żywcu ks. dr Grzegorza Gruszeckiego w Auli Domu Katolickiego w Żywcu.

Na Zwyczajnym Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym Towarzystwa w dniu 14 VI 2022 r. godność członka honorowego TMZŻ przyznano Tadeuszowi Rachwalskiemu.

Tegoż dnia wybrany został nowy Zarząd TMZŻ w osobach:

Grzegorz Szafrąński - Prezes, Mieczysław Brasse, Edmund Zaiczek - Wiceprezesi, Małgorzata Rus - Sekretarz, Halina Piech - Skarbnik, Andrzej Kubica, Józef Polak - Członkowie.

Zbigniew Tetlak, (przewodniczący) Jan Łuczak, Bożena Tlałka - Komisja Rewizyjna,

Mirosław Miodoński, Józef Biegun, Zdzisław Staszkiwicz - Sąd Koleżeński.

Uchwałą Zarządu TMZZ z dnia 7 XI 2022 r. powstała przy TMZZ, na wniosek Mirosława Miodońskiego, Sekcja szachowo-warcabowa pod przewodnictwem Stanisława Raczka. Celem Sekcji jest popularyzacja gry w szachy i warcaby wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, nauka gry w szachy i warcaby, szkolenia, organizowanie spotkań, konkursów, nawiązywanie współpracy z placówkami o podobnym profilu działania.

Dnia 16.XI.2022 roku Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej gościło w swoich progach Forum Samorządów Szkolnych - organizację zrzeszającą przedstawicieli wszystkich szkół żywieckich w liczbie odpowiadającej ilości radnych żywieckiej Rady Miejskiej. Młodzież wraz z opiekunami zapoznała się z podstawowymi zadaniami TMZZ, jego historią, strukturą organizacyjną, osiągnięciami, wydawnictwami, stałymi imprezami kulturalnymi jak np. konkurs poetycki im. Zofii Rączki czy konferencje Regionalistów Żywieckich i ciekawymi inicjatywami. Przedstawiciele poszczególnych Sekcji TMZZ zapoznali młodzież z zakresem działania, osiągnięciami i planami poszczególnych sekcji Towarzystwa zapraszając młodych do aktywnego działania w jego strukturach. Na zakończenie młodzież zwiedziła otwartą w Żywieckiej Bibliotece Samorządowej wystawę obrazów jednego z założycieli Towarzystwa - malarza i poety Adama Miksza.

Niezwykle wzruszającym było spotkanie opłatkowe zorganizowane w Towarzystwie w dniu 11 I 2023 r. z udziałem dzieci ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żywcu.

Na podstawie Uchwały Zarządu TMZZ z dnia 16 I 2023 r. Towarzystwo wnioskuje do Rady Miejskiej w Żywcu o nadanie imienia Wilhelma Brasse (pochodzącego z Żywca fotografa, który był więziony w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu i uratował dokumentację fotograficzną obozu przed zniszczeniem) dla ronda zlokalizowanego na skrzyżowaniu dróg wojewódzkich ul. Krakowskiej i ul. Suchej w Żywcu.

Na kolejnym zwyczajnym walnym Zebraniu Sprawozdawczym w dniu 30 VI 2023 r. nastąpiła zmiana w składzie Zarządu TMZZ. W związku z ustąpieniem Małgorzaty Rus ze stanowiska Sekretarza Towarzystwa na stanowisko Sekretarza TMZZ w br. kadencji wybrano Bożenę Husar.

I tak skład Zarządu TMZZ w roku 2024 przedstawia się następująco:

Grzegorz Szafranski - Prezes, Mieczysław Brasse, Edmund Zaiczek - Wiceprezesi, Bożena Husar - Sekretarz, Halina Piech - Skarbnik, Andrzej Kubica, Józef Polak - Członkowie.

Zbigniew Tetlak (przewodniczący), Jan Łuczak, Bożena Tlałka - Komisja Rewizyjna,

Mirosław Miodoński, Józef Biegun, Zdzisław Staszkiwicz - Sąd Koleżeński.

W ramach Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej działają w 2024. r. Grupa Literacka *Gronie* im. Emila Zegadłowicza, Redakcja Wydawnictwa *Gronie*, Sekcja Historyczna, Resursa Mieszczańska, Dzieci Zamku, Sekcja Kulturalna, Sekcja Szachowo-Warcabowa. TMZZ posiada też Koło w Krakowie i prężnie działające Koło w Jelesni.

W okresie 2015 - 2024 TMZZ zorganizowało liczne wystawy samodzielnie lub we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Bielsku-Białej, Żywiecką Szkołą Folkloru, Muzeum Miejskim w Żywcu czy Żywiecką Biblioteką Samorządową. Wymienić tu należy: m. in.

- wystawę 3 edycji konkursu *Tradycyjna choinka*,
- *Konkurs szopek i gwiazd kolędniczych*,
- *Opowieści biblijne pędzlem malowane ks. prof. Tomasza Hergesela*
- *Żywiec dawniej i dziś Rudza Czesława Romowicza*,
- wystawę fotogramów *Kwiaty Grojca* Edmunda Zaiczka,

- *Świat w moich oczach* Małgorzaty Zwardoń z Milówki
- *wystawa miniatur budowli Żywiecczyzny i modelarstwa okrętowego drewnianego Ryszarda Gawrona oraz rzeźb w drewnie Włodzimierza Doruli*

Ogromnym zainteresowaniem cieszyła się wystawa prac jednego z założycieli TMZZ, poety i malarza Adama Miksza zorganizowana w 2019 r. w GOK w Milówce, w 2022 r. w Żywieckiej Bibliotece Samorządowej, a także na Ziemi Kłodzkiej. I to jeszcze nie wszystko. W TMZZ organizowane były również wystawy stanowiące nieraz oprawę własnych uroczystości jubileuszowych (Grupy Literackiej *Gronie* im. E. Zegadłowicza czy *Resursy Mieszczkańskiej* - o czym wspominamy przy opisie działalności w/w Sekcji), a także wystawy poświęcone lokalnym uroczystościom jubileuszowym np. *20 lat wydawnictwa „Nad Sołą i Koszarawą 50 lat Zawodowej Straży Pożarnej na Żywiecczyźnie, czy Koszarawa Klub z ponad 113 letnią historią*.

Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej prowadzi też własną stronę internetową, gdzie Maciej Magdziarz umieszcza wszelkie informacje o organizowanych spotkaniach, wystawach czy uroczystościach.

Bożena Husar

WYKAZ PREZESÓW TMZZ

Franciszek Biernat (1959 - 1966)

Józef Miks (1966 - 1970)

Stanisław Habczyk (1970 - 1975)

Zygmunt Poniedziałek (1975 - 1986)

Ryszard Biel (1986 - 1989)

Józef Janoszek (1989 - 2007)

Mirosław Miodoński (2007 - 2011)

Marian Deptuła (2011 - 2016)

Grzegorz Szafrąski - prezes TMZZ od 2016 r.

WYKAZ HONOROWYCH CZŁONKÓW TMZZ

Tytuły Honorowego Członka Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej otrzymali:

w roku 1967: **Rozalia Królikowska, Karol Suchanek**

w roku 1968: **Franciszek Szlagór, Adam Kawalec,**

Stefan Mlaskawa, Czesław Stanik, Statek m/s "Żywiec"

w roku 1983: **Józef Miks**

w roku 1996: **Zofia Rączka, Franciszek Biernat, Lucyna Szubel,
Józef K. Nowak**

w roku 2004: **Księżna Maria Krystyna Habsburg, Wanda Miodońska**

w roku 2005: **Józef Janoszek**

w roku 2006: **Ferdynand Łukaszek, Maria Perzyńska**

w roku 2007: **Antoni Szlagor**

w roku 2008: **Tadeusz Trębacz, Józefa Wójcik**

w roku 2010: **Adam Kupczak, Karol Kłusak, Aleksandra Łozińska**

w roku 2012: **ks. prałat Stanisław Kozieł, Mieczysław Gieldanowski**

w roku 2013: **Janina Szczelina, Hieronim Woźniak**

w roku 2014: **ks. biskup Tadeusz Rakoczy, ks. infułat Władysław Fidelus, Jerzy Widzyk, prof. dr hab. Jan Szarliński, Ewa Maultz, Władysława Klinowska, Sebastian Kawa, Prezydent RP Bronisław Komorowski i jego małżonka Anna Komorowska**

w roku 2015: **Władysław Bułka - b. poseł i Senator RP, Andrzej Zieliński - Starosta Żywiecki**

w roku 2016: **Ewa Gołek, Leon Figura, Adam Turotszy - Prezes Koła TMZZ w Krakowie**

w roku 2017: **Edmund Zaiczek, Stanisław Białek**

w roku 2022: **Tadeusz Rachwalski**

GRUPA LITERACKA GRONIE IM. EMILA ZEGADŁOWICZA

Grupa Literacka *Gronie* im. Emila Zegadłowicza powstała w 1958 r. przy Towarzystwie Miłośników Ziemi Żywieckiej. Szczyci się nieprzerwaną, kulturotwórczą działalnością. Jest fenomenem w skali kraju trwania i ukochania piękna małej Ojczyzny – Beskidu Żywieckiego.

Inicjatorami oraz współzałożycielami grupy literackiej byli: Henryk Biłka ze Stryszawy - znany poeta i działacz kulturalny, Feliks Kantyka - poeta ludowy, założyciel pierwszego klubu wiejskiego *Jemioła* w rodzinnym Ślemieniu oraz Bolesław Piecha z Przyłękowa.

Pierwsze spotkanie pasjonatów twórczości ludowej po II wojnie światowej odbyło się w 1955 r., w mieszkaniu Jana Studenckiego "Sobka" - artysty, malarza, kustosza i dyrektora Muzeum Ziemi Żywieckiej. W 1957 r. powstał Klub Miłośników Twórczości Literackiej *Dziewanna*.

I Zjazd organizacyjno-wyborczy odbył się 19 I 1958 r. u Anny Wołczuk w Klubie *Przyjaźń* przy ul. Marchlewskiego, w lokalu mieszczącym się w dawnej restauracji Bergera *Pod Górale* w Żywcu - Zabłociu.

Na wniosek Henryka Biłki, Feliksa Kantyki i Józefa Miksia Klub Miłośników Twórczości Literackiej *Dziewanna* włączono jako Sekcję literacką do Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej, które objęło funkcję mecenasa Sekcji. Wtedy też *Dziewanna* zmieniła nazwę na: Grupa Literacka *Gronie*. W skład pierwszego Zarządu weszli: Feliks Kantyka (prezes), Henryk Biłka (wiceprezes), Bolesław Piecha (sekretarz).

Kolejny Zarząd od 31 III 1968 r. tworzyli: Henryk Biłka (prezes), Feliks Kantyka, Zdzisław Maria Okuljar i Aleksandra Teuchman (sekretarz), a następnie od grudnia 1968 r. Zofia Błoniarsz (skarbnik).

W dniu 12 V 1968 r. Patronem grupy został największy piewca Beskidów – Emil Zegadłowicz.

Grupie Literackiej *Gronie* im. Emila Zegadłowicza przewodniczyli: Feliks Kantyka (1958 - 1968), Henryk Biłka (1968 - 1973), Zdzisław Maria Okuljar (1973 - 1977), Lucyna Szubel (1977 - 1997), Wanda Miodońska (1997 - 2016), Janina Szczelina (2016 - 2019), Maria Sapeta (2019 - 2022), a obecnie - od 25 XI 2023 r. - Lidia Cader.

W 2015 r. Nagrodę im. Oskara Kolberga za *Zasługi dla kultury ludowej* w kategorii *Pisarstwo Ludowe* odebrała na Zamku Królewskim w Warszawie Waleria Prochownik. Jubileusz 35-lecia gawędziarki i pisarki ludowej połączono z promocją jej książki pt. *Moje życie, moje myśli*. Pięć lat wcześniej, Walerię Prochownik uhonorowano Nagrodą im. Władysława Orkana łącznie z Nagrodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, za *upowszechnianie literatury i kultury ludowej na Podbeskidziu*.

W 2015 r. Grupa Literacka *Gronie* gościła w swoich progach *interesujące* osobowości. Odwiedziła Towarzystwo: P. Irena Golec (mama słynnych muzyków z zespołu Golec uOrkiestra), która zachwyciła słuchaczy swym góralskim wokalem prezentując pieśni milowieckie, a także swoje góralskie gawędy. Z kolei P. Przemysław Ficek i P. Marcin Blachura z Jeleśni ciekawie opowiedzieli o dudach, fujarkach i innych instrumentach ludowych.

- W latach 2015 - 2018 odbyły się liczne spotkania autorskie Groniarzy m.in.
- Cecylii Machelskiej: *Tak widziały moje oczy*,
- Lidii Cader: *Człowiek i świat. Myśli ukryte*,
- Walerii Prochownik *Poetyckie refleksje i doznania - Droga przez życie*,
- Stanisława Basika *Krzyżowa Moja*,

- Macieja Syjoty *Spojrzenie na zmieniający się świat*, spotkanie połączone z promocją tomiku *Zwier(s)zenia*,
- Janiny Izydorczyk *Samo życie*,
- Władysławy Klinowskiej *Z poezją i muzyką*.

W 2016 r. GL *Gronie* uczestniczyła w jubileuszu 60 - lecia Towarzystwa Miłośników Ziemi Bielsko-Bialskiej.

Rok 2018 to jubileusz 60 - lecia GL *Gronie*. Zorganizowano wystawę afiszy spotkań Groniarzy, a w gablotach eksponowano ich dyplomy, medale, odznaczenia, nagrody. Spotkania poetyckie poświęcono kolejnym prezesom GL *Gronie* i patronowi E. Zegadłowiczowi.

Lata 2019 - 2022 to dalsza działalność kulturotwórcza Zarządu w składzie: Maria Sapeta - przewodnicząca, Helena Kupczak - wice przewodnicząca, Jadwiga Hutyra - sekretarz, Małgorzata Gąsiorek i Rozalia Wolny - członkowie.

Laureaci Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Jana Pocka, organizowanego przez Stowarzyszenie Twórców Ludowych w Lublinie – Waleria Prochownik i Andrzej Murański uczestniczyli 12 XII 2019 r. w pokonkursowym spotkaniu w Kamienicy na Starym Mieście, gdzie wręczono im nagrody. Żywiecką GL *Gronie* reprezentowała przewodnicząca Grupy i Barbara Fryś- Dzikowska – redaktor dwutygodnika *Nad Sołą i Koszarawą*.

Spotkania autorskie: Waleria Prochownik: Jesień w życiu i w przyrodzie, Władysława Klinowska Poezja i muzyka.

W dniu 21 XII 2019 r. Groniarze uczestniczyli w Jubileuszu 85-lecia powstania Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej.

Nowy Rok 2020 witano *Godami u Groniarzy* – spotkaniem przy choince wypełnionym poezją i gawędą bożonarodzeniową, wspólnym kolędowaniem oraz włączeniem się do *Daru na stulecie Urodzin Papieża* w uroczystościach *Stowarzyszenia Lednica 2000*. Spotkania

autorskie: Rozalia Wolny: *O Ziemi Żywieckiej*, Jadwiga Hutyra *My kobiety*, Małgorzata Gąsiorek *Tematy łączą pokolenia -Wielcy ludzie Żywiecczyzny*, Janina Izydorczyk *Wierszem przez życie*.

Natomiast 22 II 2020 r. zorganizowano spotkanie z wnuczką Patrona GL Gronie - Ewą Olimpią Wegenke zatytułowane *Emil Zegadłowicz – poeta i kolekcjoner sztuki*. Oprawę muzyczną przygotowało *Towarzystwo Promocji Talentów dla Sztuki* oraz Zespół Muzyczny *Sonata* w Żywcu pod kierownictwem Barbary Mikuszeńskiej. Pamięć o Emilu Zegadłowiczu uczczono wystawą fotograficzną z wycieczki do Gorzenia Górnego, Wadowic (2011) i Suchej Beskidzkiej (2019). Spotkanie wniosło wiele informacji o życiu i artystycznej działalności Emila Zegadłowicza. Jego niezwykłą osobowość odzwierciedla piękna myśl, którą przytoczyła wnuczka poety Ewa Olimpia „*nie z błędów, jeno z zalet bliźnich sądzić trzeba, w najbrudniejszej kałuży znajdź odbicie nieba*”.

W dobie pandemii, własnym sumptem ukazały się: dwa tomiki Stanisławy Kopaczki - *Wiersze Stasi* i *Godki spod Filipki*, Macieja Syjoty tomik poetycki pt. *Wzięte (nie tylko) z życia* oraz Walerii Prochownik tom poezji, będący zwieńczeniem 40-letniej pracy twórczej pt. *Prawdy nie dogonisz*, zawierający wiersze sześciu zbiorów poetyckich.

W 2020 r. odeszli do wieczności: - poeta, gawędziarz Andrzej Murański z Juszczyny oraz Lucyna Szubel – była Prezes GL Gronie w latach 1977-1997. W czerwcu 2021 r. wznowiono działalność GL Gronie, zatwierdzono harmonogram spotkań literackich na II półrocze 2021 r. oraz Regulamin Miejskiego Konkursu Recytatorskiego pt. *Żywiecki Kwiat - Zofia Rączka 2021*, edycja: on-line. Konkurs przeznaczony był dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych Miasta Żywca. W lipcu odbyło się spotkanie autorskie Macieja Syjoty połączone z promocją tomiku poetyckiego pt. *Wzięte (nie tylko) z życia*.

Z okazji 80-tej Rocznicy śmierci Patrona Groniarzy, - 3 IX 2021 r. zaproszono wnuczkę E. Zegadłowicza P. Ewę Olimpię Wegenke. Tym razem, tematem spotkania był *Emil Zegadłowicz widziany inaczej*.

Natomiast w dniu 17 września Kazimierz J. Węgrzyn z Istebnej czytał utwory poświęcone Św. Janowi Pawłowi II i bł. Stefanowi Wyszyńskiemu w swym spotkaniu z poezją religijno-patriotyczną pt. *Zaszum nam Polsko jak husarskie skrzydła*. Z kolei w październiku miało miejsce spotkanie w 11 rocznicę śmierci archiwistki, malarki i poetki pt. *Zofia Rączka we wspomnieniach i w poezji Groniarzy*.

Tradycyjne *Zaduszki u Groniarzy* odbyły się 13 listopada. Widowisko słowno-muzyczne w oparciu o twórczość Tych, którzy odeszli do wieczności przygotowała młodzież ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Gilowicach pod kierunkiem dr Agnieszki Kastelik-Herbuś. Z kolei 18 grudnia miało miejsce spotkanie autorskie Władysławy Klinowskiej pt. *Z poezją i muzyką*.

Nowy Rok 2022 powitano tradycyjnie *Godami u Groniarzy*. Przybyli zacni goście: Burmistrz Miasta Żywca P. Antoni Szlagor, Kapelan TMZZ ks. dziekan Stanisław Kozieł, proboszcz Konkatedry Żywieckiej ks. dr Grzegorz Gruszecki, ks. Senior Roman Zoń oraz Honorowi Regionaliści Roku 2021 - Mirosław Dziergas i Edmund Zaiczek.

Dnia 24 lutego świat usłyszał tragiczną informację - Rosja zaatakowała Ukrainę. W kwietniu 2022 r. zorganizowano spotkanie poetycko-muzyczne pt. *Razem z Ukrainą!* z udziałem świadków czasu okrutnej wojny – Natalią, Swietlaną i Ewelina.

Kilka dni później zaprezentowała swoją twórczość Małgorzata Gąsiorek z Gilowic w spotkaniu pt. *Moje tęsknoty, moje radości, moje uwielbienia*.

Majowe spotkanie przygotowane razem z Sekcją Historyczną i Resursą Mieszcząską poświęcono Zofii Rączce długoletniej

działaczce TMZZ, Redaktorowi Naczelnemu *Karty Groni*. Spotkanie wzbogaciło wręczenie nagród książkowych laureatkom Szkolnego Konkursu Recytatorskiego, poświęconego wierszom Zofii Rączki.

W dniu 27 V 2022 r. odbyło się spotkanie poetyckie Walerii Prochownik – *Kręte ścieżki miłości* w oparciu o tom poetycki pt. *Prawdy nie dogonisz*.

Natomiast 10 VIII 2022 r. zorganizowano uroczyste spotkanie z okazji 20-lecia posługi kapelańskiej ks. dziekana Stanisława Kozieła z udziałem władz Miasta Żywca i zaproszonych gości. Groniarze recytowali wiersze napisane na tę okoliczność. Uroczystość uświetnił rozśpiewany Zespół Muzyczny *Krokusy* z Jeleśni pod kierownictwem Bożeny Tlałki, a wzruszającą i piękną modlitwę do Najświętszej Marii Panny skomponowaną przez Franza Schuberta – *Ave Maria* zaśpiewała po łacinie Julia Sapeta z Kalifornii, studentka konserwatorium muzyczno-wokalnego Chapman University w Los Angeles.

W ramach spotkań poetyckich przygotowano wystąpienie dr Małgorzaty Jopek-Bizoń pt. *W stronę słońca*, z okazji 20-tej rocznicy wydania jej tomiku poetyckiego pt. *Droga*. Staraniem GL *Gronie* i TMZZ ukazał się trzeci tomik poetycki Zofii Rączki pt. *Dziękuję*. W listopadzie - tradycyjne *Zaduszki u Groniarzy*. Modlitwę za Zmarłych poprowadził Kapelan TMZZ ks. dziekan Stanisław Kozieł.

Dnia 25 X 2022 r. odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Grupy Literackiej *Gronie*. Wybrano Nowy Zarząd, powierzając przewodniczenie P. Lidii Cader.

Aktualny skład Zarządu GL *Gronie* przedstawia się następująco: Lidia Cader - przewodnicząca, Jadwiga Hutyra - wice przewodnicząca, Edmund Zaiczek - sekretarz, Małgorzata Gąsiorek, Waleria Prochownik - członkowie.

Na przestrzeni ostatnich lat ukazały się wydane własnym sumptem tomiki poetyckie:

- Kazimiery Zacharias - *Wiersze dla dzieci, Czas wspomnień* oraz *Okno moich wspomnień*;
- Weroniki Grabskiej-Martyniak - *Malując wierszem*;
- Mariana Deptuły - *Moje wiersze - czytać nie czytać i Jednorożec. Powrót do przeszłości*;
- Cecylii Machelskiej – *Dziś praca marzeniem..., Tak widziały oczy moje...* część VII oraz *Bajki i przygody, kształcą umysł młody*;
- Janiny Izydorczyk *W blasku księżycy tomik XI*.

Udział w konkursach, w których członkowie Grupy zdobywali nagrody i wyróżnienia: Powiatowy Konkurs Żywieckiej Gwary Pisanej część II, XIX Ogólnopolski Konkurs Sztuki Nieprofesjonalnej im. Emilii Michalskiej w Strumieniu, Ogólnopolski Konkurs Poetycko-Literacki im. Ks. Józefa Jamroza w Mszanie Dolnej, Posiady Gawędziarskie w Miłówcze, Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Jana Pocka w Lublinie, Sabałowe bajania w Bukowinie Tatrzańskiej.

Jubileuszowy rok 2023 był pełen emocji i przygotowań. Kulminacyjna uroczystość miała miejsce w siedzibie Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej 27 X 2023 r. z udziałem przedstawicieli władz samorządowych, ks. Kapelana TMZZ Stanisława Kozięta i licznie przybyłej groniarzkiej braci. Gościem specjalnym tego wydarzenia była Pani Ewa Olimpia Wegenke z Gorzenia Górnego, wnuczka patrona Grupy Literackiej *Gronie* im. E. Zegadłowicza.

A oto wydarzenia kulturalne, wydawnictwa oraz cykliczne spotkania w Grupie Literackiej w jubileuszowym roku 2023:

Powieści objęte patronatem TMZZ:

- Sylwia Strzelczak, *Baca* część I i *Jagna* część II (zaplanowano trzy części),
- Rafał Grosz, *Karpaccy banici. Siuhaje*, część III

Cykliczne spotkania i wystawy:

- *Gody u Groniarzy* oraz spotkanie poetycko-muzyczne Zofii Kupczak *Życie pół żartem pół serio*
- *Moje tęsknoty* - spotkanie poetyckie Haliny Kantyki
- *Wiosna w TMZŻ* - spotkanie artystyczno-poetyckie twórców z młodzieżą Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego w Żywcu pod hasłem: *Bibułkarstwo - kwiaty wiosenne*; prowadziła Lidia Cader
- *Dawne tradycje Świąt Wielkanocnych* - spotkanie poetycko-gawędziarskie Jadwigi Hutry:
- *Metamorfozy– Papież-Polak Jan Paweł II Ecce Homo*, spotkanie poetycko-recytatorskie Lidii Cader
- Piękno beskidzkiej tradycji - spotkanie z gawędą w autorskim wykonaniu Walerii Prochownik i Lidii Cader
- Spotkanie literacko-historyczne *Jan Paweł II w medalierstwie i numizmatyce* – wystawa i prezentacja zbiorów P. Edmunda Zaiczka
- Wystawa plastyczna podopiecznych Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego w Żywcu z cyklu: *Piękno - sztuka bez granic* - Lidia Cader
- *Piękno Beskidów* - wystawa obrazów Wiesława Zabłockiego; kurator wystawy L. Cader
- Spotkanie z autorką powieści *Baca* Sylwią Strzelczak w Żywieckiej Bibliotece Samorządowej
- *Moc słowa*, spotkanie z poezją - Urszula Talik i... inni.
- *Z serwetką przez świat*, z cyklu *Piękno - sztuka bez granic...*, spotkanie poetycko- artystyczne Barbary Musur, która przybyła ze specjalnym gościem spotkania. Był nim profesor Uniwersytetu Kalifornijskiego (UCLA) Marek Probosz - aktor, reżyser, scenarzysta, producent filmowy
- *Zaduszki u Groniarzy: Dokąd pamięć trwa - trwa człowiek*
- *Karpaccy banici. Siuhaje* – spotkanie z autorem powieści Rafałem Groszem w Żywieckiej Bibliotece Samorządowej

- Wernisaże wystaw odbywają się przy współpracy z TMZZ i osobiście z prezesem Grzegorzem Szafrąnskim. Spotkania autorskie promujące wydane przez Groniarzy książki odbywają się przy współpracy z Panią Kornelią Gąsiorek - dyrektorką Żywieckiej Biblioteki Samorządowej. W imprezach regularnie uczestniczą przedstawiciele lokalnych mediów oraz Radia ESKA z Bielska-Białej.
- Cykl wystaw *Piękno – sztuka bez granic...* ma na celu ukazanie piękna, które nie zna granic pomiędzy sztuką profesjonalną a sztuką amatorską ze szczególnym zwróceniem uwagi na twórczość osób sprawnych inaczej. Każdy artysta może zaprezentować drzemiący w nim potencjał piękna.

W roku 2024 odbyły się następujące spotkania GL Gronie:

- *Gody u Groniarzy* - spotkanie literacko-muzyczne
- *Piękno - sztuka bez granic ...Jestem* – wystawa malarstwa Michała Piętki
- *Czemu nie* - spotkanie autorskie poetycko-muzyczne Macieja Syjoty
- *Zbójnictwo - moja pasja* spotkanie autorskie literacko-historyczne Rafała Grosza
- *W góralskim Raju* - spotkanie autorskie poetycko-artystyczne Haliny Kantyki
- *Wspomnień czar* - spotkanie autorskie poetycko-muzyczne Kazimiery Zacharias

Maria Sapeta, Lidia Cader.

spotkanie GL „Gronie”

SEKCJA HISTORYCZNA

Sekcja Historyczna Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej została reaktywowana 28 I 1966 r. Na jej czele stanął przewodniczący - Stanisław Dobosz. Miała na celu wkład TMZZ w organizację obchodów 700-lecia miasta Żywca. W skład Sekcji weszli: Ludwik Huczek, Michał Janik, Stanisław Jeziorski, Magdalena Meres, Zygmunt Poniedziałek, Zofia Rączka, Karol Suchanek, Franciszek Witkowski. Członkowie Sekcji prowadzili badania z zakresu historii regionu, wygłaszali odczyty, ogłaszali drukiem prace naukowe i artykuły, redagowali dział *Karty Groni* dot. historii Żywiecczyzny.

Z inicjatywy pracownika Muzeum w Żywcu - Jerzego Ruśniaczka w 1985 r. rozpoczęło swą działalność Studium Wiedzy o Żywiecczyźnie. Celem Studium była popularyzacja Żywca i Żywiecczyzny oraz wybitnych ludzi regionu i ich dokonań. W ramach Studium członkowie TMZZ wraz z pracownikami Muzeum prowadzili wykłady dot. historii, architektury, badań archeologicznych, zwyczajów ludowych i zabytków regionu. Organizacją Studium zajmowały się Zofia Rączka i Magdalena Meres, a w późniejszym okresie Zofia Rączka. W 1988 r. do prowadzonego przez Studium Wiedzy o Żywiecczyźnie cyklu prelekcji włączyło się Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. W latach 1991/92 odbyło się w Studium 18 prelekcji przygotowanych wspólnie z Żywieckim Ośrodkiem Kultury. Dla młodzieży szkół podstawowych zorganizowano Konkurs Wiedzy o Żywiecczyźnie.

W 2008 r. prowadzenie Studium Wiedzy o Żywiecczyźnie przejął Zdzisław Dzikowski.

Natomiast we wrześniu 2011 r. na posiedzeniu Zarządu TMZZ powołano Komisję Historyczną, zwaną zamiennie Sekcją Historyczną, która w 2013 r. pracowała w 9-osobowym składzie pod przewodnictwem Jana Janika.

W październiku 2015 r. Sekcja Historyczna zorganizowała sesję popularnonaukową dla uczczenia pamięci wieloletniego Sekretarza Zarządu TMZZ i Redaktora Naczelnego *Karty Groni* mgr Zofii Rączki. Sesji towarzyszyła wystawa prac Zofii Rączki przygotowana przez Małgorzatę Ostrowską oraz wystawa fotograficzna o Z. Rączce autorstwa Edmunda Zaiczka.

W 2016 r. przewodniczącym Sekcji Historycznej został wiceprezes TMZZ Zdzisław Dzikowski, a sekretarzem Edmund Zaiczek.

Sekcja podjęła przygotowania do obchodów 110 rocznicy zakończenia II wojny światowej i 750-lecia miasta Żywca. W ramach planu działania Sekcji ogłoszono szereg prelekcji m. in.:

- Maciej Magdziarz: *O dorobku naukowym prof. Bronisława Jasickiego, wybitnego antropologa pochodzącego z Żywca; O życiu i działalności Adolfa Łysiaka;*
- Andrzej Szewczyk: *O wójcie i kronikarzu A. Komonieckim;*
- Zdzisław Dzikowski.: *O historii wsi Sienna; Ksiądz Stanisław Kaszkowic wybitny patriota żywiecki; O poetach ludowych Żywiecczyzny;*
- K.azimierz Semik: *O tragedii w Wilczym Jarze;*
- Józef Suchoń: *Historia kościoła pw. Św. Wojciecha w Jeleśni;*
- Artur Caputa: *TON w Żywcu w latach 1939-1942.*

Sekcja Historyczna zajęła się też promocją książek Hieronima Woźniaka: *Kto kim jest i kto kim był na Żywiecczyźnie; Żywiecczyzna - popularny zarys dziejów;* oraz Stanisława Dobosza: *Żywczanina żywot i sprawy z historią w tle.*

Z okazji 200 rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki oraz Roku T. Kościuszki zorganizowano święto głównej ulicy miasta, noszącej jego imię. Święto ulicy Kościuszki obchodzono 15 X 2017 r. W przeddzień uroczystości odbyło się spotkanie Sekcji Historycznej: *Insurekcja kościuszkowska i jej wpływ na dzieje Polski.* Obchody dnia 15 października rozpoczęto pod pomnikiem Grunwaldzkim, gdzie życiorys T. Kościuszki przedstawił wiceprezes TMZZ - Zdzisław Dzikowski. Następnie ulicą Kościuszki ruszył pochód mieszkańców wraz z Asystą Żywiecką i Żywiecką Grupą Rekonstrukcyjną. W konkatedrze Mszę Św. w Intencji T. Kościuszki odprawił proboszcz ks. dr. Grzegorz Gruszecki. Po Mszy złożono kwiaty pod pomnikiem Jana Pawła II oraz pod tablicą poświęconą pamięci Naczelnika.

Opracowano także Kalendarz TMZZ na rok 2018 ukazujący ludzi zasłużonych dla kultury, historii i tradycji Żywiecczyzny.

Sekcja aktywnie włączyła się w uroczystość 60 lecia Grupy Literackiej *Gronie* - przewodniczący Zdzisław Dzikowski przedstawił zebrany rys historyczny Grupy Literackiej.

W latach 2018 - 2019 zorganizowano w TMZŻ kilka spotkań o charakterze kameralnym. Były to spotkania: z prof. zwyczajnym dr nauk medycznych Kazimierzem Markiem na temat postępu nauk medycznych i wielkich sukcesach współczesnej medycyny; z prof. Ryszardem Barcikiem -pochodzącym z Żywiecczyzny, współtwórcą ATH w Bielsku-Białej; z prof. Uniwersytetu Teologicznego w Krakowie - Antonim Szwedem, prawnikiem weterana Powstania Listopadowego Józefa Beriniego.

W kadencji 2019 - 2024 Sekcja Historyczna Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej działa w składzie: przewodnicząca - Bożena Husar oraz z-ca przewodniczącego Zdzisław Dzikowski i sekretarz - Edmund Zaiczek.

W kadencji 2019 - 2022 Sekcja Historyczna rozpoczęła swą działalność pod hasłem popularyzacji historii regionu, szczególnie kierując tematykę swych spotkań do wszystkich mieszkańców Żywca i okolic, którzy dzięki ciekawym wykładom mogą poznawać interesujące ich epizody historii Żywiecczyzny, dzieje ciekawych zabytków, czy też losy rodaków, których działalność czy bohaterskie czyny nie są znane na rodzinnej ziemi. Sekcja zwróciła się również z apelem do zainteresowanych historią regionu nauczycieli miasta Żywca i Żywiecczyzny o podjęcie współpracy w tym zakresie i zainteresowanie młodzieży historią swej "małej Ojczyzny".

W w/w okresie odbyły się posiedzenia Sekcji Historycznej realizujące następujące tematy:

- Bożena Husar: *Węgry przystankiem w pogoni za wolnością* - prelegentka przedstawiła losy zmarłego w 2019 r. w Sacramento generała brygady Emila Stefana Mentla, który opuścił Żywiec w kwietniu 1940 r., wyruszając samotnie na nartach na Węgry;
- Bożena Husar: *Losy żywieckiego legionisty Emila Słatyńskiego - zainteresowani mogli poznać* majora W.P, który w 1940 r. jako jedyny przeprowadził z Polski na Węgry i z Węgier do Francji

polską dywizję zmotoryzowaną - 10 Brygadę Kawalerii z bronią, motocyklami i sztandarem;

- Mirosław Miodoński: *Hallerczycy z powiatu żywieckiego w latach 1918-1919*. Gościem spotkania był P. Zygmunt Krause - założyciel prywatnego Muzeum w Wadowicach, kolekcjoner dokumentów związanych z generałem Józefem Hallerem;
- Dorota Firlej: *Wieża Wawrzyńca czyli historia wieży kościoła farnego w Żywcu*. Gościem spotkania był P. Tadeusz Moliński, który podzielił się informacjami na temat wyposażenia wieży - unikatowego zegara. Uczestnicy zwiedzili też wyremontowaną i otwartą dla zwiedzających wieżę kościoła parafialnego w centrum Żywca
- Jakub Nowak: *Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze czyli niekończąca się gawęda krajoznawcza*, którą z pasją przedstawił wiceprezes Zarządu Głównego PTTK;

W dniu 17 V 2022 r. zorganizowano wspólne spotkanie Sekcji Historycznej, Resursy Mieszczkańskiej i Grupy Literackiej Gronie poświęcone pamięci Zofii Rączki z referatem Bożeny Husar o zawodowych sukcesach Z. Rączki i Marii Sapety o poezji i malarstwie Pani Zosi.

W okresie 2022 - 2023 tematem wiodącym działalności Sekcji Historycznej TMZZ była obchodzona w 2023 r. 100-tna rocznica urodzin księżnej Marii Krystyny Habsburg.

A oto kolejne posiedzenia Sekcji:

- Zdzisław Dzikowski: *Pptk dypl. Władysław Steblik - bohater września 1939 r.* - autor przedstawił sylwetkę naszego rodaka, a członek rodziny P. Bogusław Steblik uzupełnił jego biografię przedstawiając mniej znane fakty i dokumenty;
- spotkanie pt. *Troska Jana Pawła II o Kościół na Wschodzie* była promocją książki Ryszarda Frączka: *Bazylika Metropolitalna obrządku łacińskiego we Lwowie*. Autor przedstawił historię i architekturę tego obiektu, natomiast Władysław Motyka podzielił się swymi refleksjami na temat pobytu Jana Pawła II na Żywiecczyźnie;

- *Nieznani bohaterowie niebios* spotkanie poświęcone amerykańskim lotnikom - załodze postrzelonego Liberatora, który 13 IX 1944 r. zmuszony został do lądowania w Jeleśni. Tę historię przedstawili świadkowie - Jan i Józef Suchoniowie oraz płk. pilot Stanisław Wojdyła - prezes Krakowskiego Oddziału Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego;
- Jerzy Talik: *Konflikt polsko-słowacki 1938-1939* - tematem prelekcji była aneksja przez Polskę północnej Kisuczyzny w roku 1938 i jej negatywne następstwa dla naszej Ojczyzny;

W dniu 7 II 2023 r. Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej zorganizowało w swojej siedzibie konferencję pt. *Żywieccy Habsburgowie*. Spotkaniem tym Sekcja Historyczna zainaugurowała obchody 100 rocznicy urodzin księżnej Marii Krystyny Habsburg. Bożena Husar przedstawiła historię Żywieckich Habsburgów ukazując na podstawie fotografii i dokumentów działania arcyksięcia Karola Stefana Habsburga (właściciela dóbr żywieckich) oraz jego synów - Leona i Karola Olbrachta, a także Kazimierza Badeniego. Natomiast Andrzej Szewczyk przygotował piękną prezentację poświęconą rodzinie Radziwiłłów - córce arcyksięcia Karola Stefana Habsburga, Renacie i jej mężowi Hieronimowi Radziwiłłowi. Z przewodnicką pasją wyjawiał ciekawostki związane z rodziną Radziwiłłów, ich rezydencją i kaplicą rodową.

Dnia 21 III 2023 r. Sekcja Historyczna przygotowała kolejne spotkanie z okazji 100 rocznicy urodzin księżnej Marii Krystyny Habsburg pt. *W świecie żywieckich Habsburgów*. Tym razem gościem TMZZ był P. Adam Tracz współautor książki *Ostatni król Polski* Karol Stefan Habsburg. Autor wprowadził słuchaczy w świat młodości arcyksięcia Karola Stefana Habsburga i jego przodków barwnie opisując posiadłość arcyksięcia w porcie Rovenska na wyspie Lussin.

Wspomnienie o Monte Cassino to kolejna konferencja zorganizowana 23 V 2023 r. Miłośnicy historii mogli posłuchać prelekcji Bożeny Husar na temat wydarzeń tej niezwyklej w dziejach

bitwy i zobaczyć fotografie frontowe. Uroczystość uświetniła obecność umundurowanej młodzieży z klas wojskowych Zespołu Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących im. J. Piłsudskiego w Żywcu. Gośćmi spotkania byli: ks. dr Andrzej Targosz i Robert Garcarzyk z Grupy Rekonstrukcji Historycznej *Karpaty*. Ks. dr A. Targosz przypomniał wybrane postaci bitwy o Monte Cassino m. in. lekarza Adama Majewskiego, ks. mjr Stanisława Targosza i naszego rodaka ze Świnnej kpt. Władysława Foję. Natomiast Robert Garcarzyk przedstawił wyposażenie żołnierza 2 Korpusu Polskiego gen. W. Andersa i opowiedział o niedźwiedziu Wojtku. I jeszcze jeden ciekawy epizod dot. bohaterów bitwy. Edmund Zaiczek przedstawił biografię syna przedwojennego burmistrza miasta Żywca - Antoniego Józefa Minkińskiego.

Relacja z tej konferencji TMZZ wraz z sesją zdjęciową została opublikowana w 2024 r. w wydawanym w Londynie czasopiśmie Związku Karpatczyków *Goniec Karpacki* Nr 350 poświęconym 80 rocznicy Bitwy o Monte Cassino.

W latach 2023 - 2024 większość prelekcji organizowana była w okresie cotygodniowych zebrań Resursy Mieszczańskiej, stąd współpraca z Resursą, a tym samym z Przewodniczącym Resursy Mieszczańskiej Edmundem Zaiczkiem wpisała się w cykliczny krajobraz naszych spotkań. A oto ich tematyka:

- Kamil Steblik: *Tajna Organizacja Niepodległościowa i inne organizacje konspiracyjne na terenie powiatu żywieckiego w latach 1939-1942*. Potomek ppłk. Władysława Steblika mówił o ludziach z Żywiecczyny, którzy w chwilach próby zdali trudny egzamin bohaterstwa, poświęcenia, oddania Ojczyźnie.
- Zdzisław Dzikowski: *Kryzys Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII wieku na podstawie stosunków pańszczyźnianych na Żywiecczyźnie*. Autor z niezwykłą erudycją przedstawił nam sytuację chłopów pańszczyźnianych w XVII w. ukazując rozmiar obciążeń pańszczyźnianych

- Adam Tracz: *U źródeł polskości żywieckich Habsburgów*. Wykładem tym Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej zakończyło cykl wydarzeń związanych z obchodzonym jubileuszem 100 lecia urodzin księżnej Marii Krystyny Habsburg. Na spotkanie dnia 6 XII 2023 r. zaprosiło TMZZ i Forum Samorządów Szkolnych. Uczestniczyła w nim młodzież z opiekunem P. Marcinem Michulec,. Zaszczycili swoją obecnością: Burmistrz Miasta Żywca P. Antoni Szlagor, Vice Burmistrz P. Marek Czul, Dyrektor Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego w Żywcu P.- Andrzej Widzyk. P. Adam Tracz w znakomity sposób przybliżył ciekawostki związane z koligacjami rodzinnymi Żywieckich Habsburgów z rodziną cesarską i najznakomitszymi przedstawicielami tej rodziny zasiadającymi na tronach całego świata, a także na podstawie zachowanych dokumentów udowodnił w jaki sposób członkowie żywieckiej linii Habsburgów deklarowali swoją przynależność do narodu polskiego.
- Władysław Motyka: *Kurierzy z Żywiecczyzny na polsko-węgierskim szlaku* Na spotkanie z autorem książki 20 II 2024 r. wspólnie zaprosiły Resursa Mieszczańska i Sekcja Historyczna. Autor publikacji przedstawił słuchaczom szlaki kurierskie zapewniające w czasie II wojny światowej łączność między rządem RP na Uchodźstwie a okupowanym krajem. Na odcinku Warszawa-Budapeszt przenoszono rozkazy, broń, dokumenty, pieniądze, żołnierzy. Zadania te wykonywali Kurierzy z Żywiecczyzny - bohaterowie mało znani w naszym regionie.
- Zdzisław Dzikowski: *Bohater z Żywiecczyzny - Antoni Żychiewicz cichociemny, oficer Armii Krajowej odznaczony Krzyżem Virtuti Militari* - spotkanie z bohaterem, dla którego Żywiecczyzna stała się przystanią w jesieni życia było również efektem współdziałania Resursy Mieszczańskiej i Sekcji Historycznej. i odbyło się w ramach spotkań Resursy.
- W dniu 18 III 2024 r. Bożena Husar przeprowadziła warsztaty edukacyjne dla dzieci z Przedszkola nr 11 im. Rodziny

Komorowskich w Żywcu pt. *Legendy i podania o powstaniu miasta Żywca*.

- Małgorzata Wróbel: *Podpułkownik Józef Adamek - weteran I i II wojny światowej obrońca Lwowa, najwyższy stopniem oficer w Armii Andersa pochodzący z Żywiecczyny*. Bratanica podpułkownika wzbogaciła swą prelekcję licznymi pamiątkami służby wojskowej wuja.
- dr Aleksander Wiecheć: *Dyrekcja Dóbr Żywieckich i jej wpływ na gospodarkę leśną, kulturę i turystykę rejonu Babiej Góry* - to spotkanie o zarządzaniu lasami i ludziach pracujących w dobrach żywieckich Habsburgów.

Bożena Husar

Sekcja historyczna – Konferencja „Wspomnienie o Monte Cassino”

RESURSA MIESZCZAŃSKA

Żywiecka Resursa Mieszczańska, potocznie zwana Resursą, jako Klub jest integralną częścią Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej, które w 2024 r. obchodzi 90 lat swego istnienia. Z okazji 80-lecia TMZŻ wydało swą monografię, w której tylko w lakoniczny sposób wspomniano o Żywieckiej Resursie Mieszczańskiej, dlatego pozwolą Państwo, że w niniejszym wydawnictwie postaram się pełniej przedstawić zarys jej dziejów.

Na pomysł założenia Klubu przy Towarzystwie Miłośników Ziemi Żywieckiej wpadli: Mirosław Miodoński i Stanisław Moliński. To oni w dniu 25 XI 2003 r. zorganizowali pierwsze spotkanie Klubu, które odbyło się w siedzibie Towarzystwa, a Klubowi nadano nazwę Klub Miłośników Dawnego Żywca. Postanowiono, że Klub będzie związany z lokalną historią, patriotyzmem, regionalizmem i obrzędowością oraz z jakąś nutką humoru.

Kolejne spotkania odbywały się po rocznej przerwie i miały miejsce w Domu Pomocy Społecznej im Adama Pliszewskiego w Żywcu, gdzie dużą pomoc i życzliwość okazała Dyrektor Domu P. Teresa Kopeć. Pamiętamy o tej pomocy i składamy za nią serdeczne podziękowania. Spotkania tutaj odbywały się co dwa tygodnie, prowadzone i protokołowane przez Mirosława Miodońskiego, nawet zachował się protokolarz, który w szczęśliwych okolicznościach odnalazł Józef Polak – dziękujemy. Spotkania jednak odbywały się coraz rzadziej, wreszcie zanikły.

Dnia 24 XI 2009 r. Mirosław Miodoński reaktywuje Klub, zwołuje i prowadzi spotkanie, na którym Klubowi nadano nazwę Resursa Mieszczańska. Resursa to słowo pochodzenia francuskiego i oznacza „klub towarzyski” jakiegoś środowiska, np. kupców, bankowców,

ziemian, rzemieślników itp. Na tymże spotkaniu Mirosław Miodoński przedstawił projekt regulaminu Klubu Resursy, który został zatwierdzony przez Zarząd Towarzystwa w dniu 4 X 2010 roku. W regulaminie określono m.in. cele i środki działania, zasady członkostwa i ich prawa, władze Klubu i tryb ich wyborów. Należy zaznaczyć, że dotychczas Klub działał bez struktur i regulaminu. Przyjęto, że spotkania Resursan będą w siedzibie Towarzystwa w każdy wtorek o godz. 10-tej, a prowadzenie Klubu powierzono Mieczysławowi Giełdanowskiemu. Z okazji reaktywowania Klubu P. Antoni Szlagor Burmistrz Miasta Żywca skierował do Towarzystwa list, którego fragment warto przytoczyć: *„Cieszę się, że Wasz Klub będzie kultywował tradycje mieszczan żywieckich, a także uchroni od zapomnienia wiele wydarzeń z przeszłości”*. Z niewyjaśnionych przyczyn spotkania przeniesiono z Towarzystwa do Kawiarni Wiedeńska.

Po rocznej kadencji w grudniu 2011 roku odbyły się wybory - Przewodniczącą została Daniela Buican i pełniła tę funkcję do 31 III 2015 r. W tym dniu odbyły się kolejne wybory i na Przewodniczącą wybrano Edmunda Zaiczka, na zastępcę Tadeusza Rachwałskiego, a sekretarzem została Maria Szmigiel, która po krótkim czasie zrezygnowała, a na jej miejsce wybrano Mieczysława Studenckiego.

Należy nadmienić, że nowo wybrany Zarząd Klubu przejął Klub w stanie szczątkowym, ale prężne działanie Zarządu Klubu z przewodniczącym Edmundem Zaiczkiem doprowadza Klub do jego dynamicznego rozwoju, można stwierdzić, że po krótkim czasie Resursa ożywa i staje się ważnym ogniwem Towarzystwa. Liczy około 30 czynnych członków.

W marcu 2017 r. Janusz Staszekiewicz występuje do Zarządu Klubu z wnioskiem, ażeby Resursa miała swoje logo. Do Klubu wpłynęły trzy wnioski Edmunda Zaiczka. Wybrano Sowę, jako logo Klubu. Logo to Zarząd Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej zatwierdził uchwałą w kwietniu 2017 r.

W związku z likwidacją Kawiarni Wiedeńska spotkania Klubu od września 2018 r. odbywają się w siedzibie Towarzystwa i tak jest do dzisiaj i niech tak dalej będzie. Kolejne wybory mamy 4 VI 2019 r. Przewodniczącym wybrano Edmunda Zaiczka, Z-cą Stanisława Białka, Sekretarzem Mieczysława Studenckiego. Z uwagi na zgon śp Mieczysława Studenckiego przeprowadzono wybory uzupełniające w dniu 7 IX 2021 r. i Sekretarzem został Wiesław Adamczyk, który prowadzi również Kronikę Klubu.

Ostatnie wybory odbyły się 31 V 2022 r., dokonano wyboru Zarządu w składzie:

Edmund Zaiczek – Przewodniczący, Stanisław Białek - z-ca Przewodniczącego, Wiesław Adamczyk - Sekretarz.

Resursa posiada swoją pieśń biesiadną, do której słowa napisał Edmund Zaiczek, a śpiewana jest na melodię pieśni *Jak szybko mijają chwile, jak szybko płynie czas*. Pieśń liczy 12 zwrotek i pozwolę sobie chociaż dwie przytoczyć:

"Spośród żywieckiej braci,

Którzy coś zdziałać chcą,

Powstała nam Resursa,

Jej ludzie zacni są.

Uroczą Żywiecczyzna,

To nasz kochany kraj,

Tu zawsze jest nam błogo,

A w naszych sercach maj".

Resursa posiada również swoją kolędę ze słowami Edmunda Zaiczka do melodii „*Bracia patrzcie jeno, jak niebo goreje*”, a pierwsze zwrotki brzmią tak:

"W Betlejem w stajence,

Jezus się nam rodzi,

Więc z radością wielką,

Przyjąć się Go godzi.

Do Resursy zapraszamy,

Kolędę Mu zaśpiewamy,

Wszyscy Bogu zaśpiewamy,

Wszyscy zaśpiewamy, zaśpiewamy.

Niech Mu będzie chwała,

Choć Dziecina mała,

W Betlejem stajence

Śpiewajmy Panience".

Naukowcy dowiedli, że człowiek ma biologiczną potrzebę przynależności do jakiejś grupy, do jakiejś wspólnoty i taką potrzebę mamy możliwość zaspokoić w Resursie, która tworzy wspólnotę. Zasadniczą działalnością Resursy jest organizowanie spotkań, spotkań nie tylko członków, którzy zadeklarowali bycie we wspólnocie, ale również jej sympatyków. We wspólnocie możesz znaleźć odpowiedź na dręczące cię pytania, czasem wspólnota pomoże odnaleźć na-

dzieję, czasem może pomóc znaleźć *Drogę życia*. Należy zauważyć, że w XXI wieku życie człowieka jest bardzo trudne. Świat XXI wieku wymusza na nas pęd życia, świat stale nas pogania, świat jest pełen stresów. Dostrzegamy, że coraz mniej nas ze sobą łączy i w tym trudnym świecie odczuwamy właśnie brak wspólnoty. Te trudności życia w Resursie pragniemy łagodzić i z ogromną satysfakcją wracam do stwierdzeń Resursan w czasie pandemii: " *jak bardzo nam brak naszych spotkań* " A więc była i jest więź, była i jest wspólnota, była i jest potrzeba naszego bytu, naszej działalności.

W ramach działalności Resursy, oprócz cotygodniowych spotkań integracyjnych, spotkań z prelekcjami i spotkań z osobowościami organizowane są wycieczki turystyczno-krajoznawcze z uwzględnieniem obiektów wpisanych na Listę Unesco. Na przestrzeni ostatnich 10 lat Edmund Zaiczek wycieczek takich zorganizował siedemnaście, czyli średnio dwie rocznie (dwa lata wypadły z powodu covidu). Są to wycieczki z cyklu „*dla każdego*” czyli nie wymagające większego wysiłku fizycznego. Do ciekawszych należała wycieczka na Łomnicę Tatrzańską 2634 m n.p.m., a to drugi po Gerlachu pod względem wysokości szczyt Tatr. Wyjechaliśmy na Hrebieniok w Tatrach Słowackich, gdzie zwiedziliśmy uroczą wystawę rzeźb lodowych, a część uczestników wycieczki udała się pod piękne wodospady. W Tatry na Kasprowy Wierch udaliśmy się na spektakl zachodu słońca. Odwiedziliśmy urocze, wpisane na Listę Unesco cerkiewki Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. Zwiedziliśmy wiele obiektów uroczych i zabytkowych Śląskiego Szlaku Architektury Drewnianej i zadawaliśmy pytanie: dlaczego nikt nie czyni starań o wpis tych zabytków na Listę Unesco ? Z pewnością są tego warte!

Spotkania, nazywamy je integracyjnymi, mają charakter organizacyjny, ale mają też charakter okazjonalny z racji imienin czy urodzin członków Resursy, albo z racji tradycji świąt religijnych czy regionalnych. I tak z okazji *Godnich Świąt* mamy opłatek, z pieczonym, panierowanym karpem, mamy śledzika, mamy *Tłusty Czwartek* z

pączkami, mamy *Święconki* z golonką, kielbaską na gorąco, a zdarzyło się, że mieliśmy prosiątko pieczone. Na *Zielone Świątki* dekorujemy stoły i wejście gałązkami zieleni i smażymy jajecznicę na boczku lub szynce, a roratki wszystkim wyśmienicie smakują. I pragnę zaznaczyć, że nie chodzi o objadanie się, ale uważam, że to stół przede wszystkim łączy ludzi.

Organizujemy lub uczestniczymy w spotkaniach z zaproszonymi, ciekawymi ludźmi. I tak było spotkanie z: Mirosławem Dziergasem i Markiem Regelem, którzy opowiedzieli nam o pracy na zajmowanych stanowiskach w żywieckich instytucjach kultury, Zdzisławem Dzikowskim, który opowiedział nam o Antonim Żychewiczu jedynym cichociemnym z Żywiecczyzny, Władysławem Motyką, który snuł opowieści o kurierach z Żywiecczyzny podczas II wojny światowej. Ciekawym było spotkanie z płk Albinem Kłodnickim, byłym dowódcą placówki Wojsk Ochrony Pogranicza, który opowiedział nam o służbie wojskowej na trudnym odcinku granicy Polski, gdzie miały miejsce tragiczne wydarzenia. Dzięki Mieczysławowi Brasse mieliśmy przyjemność spotkać i wysłuchać opowieści płk Zbigniewa Grzywny - dowódcy misji pokojowej na Bliskim Wschodzie. Bożena Husar przedstawiła interesujący referat o Habsburgach, a Andrzej Szewczyk opowiedział nam o Renacie, córce Karola Stefana Habsburga i jej mężu Hieronimie Radziwille. Dzięki zabiegom Zbigniewa Bukowskiego dane nam było spotkać się z polskim misjonarzem pełniącym posługę na Madagaskarze. Jedno ze spotkań poświęcone było płk Władysławowi Steblikowi, który odegrał niebagatelną rolę w okresie międzywojennym i w kampanii wrześniowej 1939 r. Nasze spotkania urozmaicamy spotkaniami wyjazdowymi m.in. opłatek w Korbielowie, Andrzejki w Grocie u Janusza Staszkiwicza, Roratki w MCK w Żywcu, powitanie wiosny, czy pożegnanie lata u Państwa Żmijów w Gilowicach, z inicjatywy Kazia Kuci Tadeuszki w Przybędzy, zwiedzanie Szkoły i Dworku Kępińskich w Moszczanicy, a z inicjatywy Tadeusza Trębacza zwiedzaliśmy wystawę rzeźby

Tadeusza Maszlocha w Pietrzykowicach. Dużo wdzięczności mam dla Hieronima Woźniaka, który chętnie dzieli się swoją wiedzą dając wiele prelekcji Resursanom.

Do historycznych wydarzeń należy odnotować fakt, że z inicjatywy Edmunda Zaiczka z dniem 21 VI 2022 r. powołano do życia wydawnictwo Resursy w postaci kwartalnika *Głos Resursy*. Ukazało się już osiem numerów *Głosu Resursy*. Zespół redakcyjny stanowią: Hieronim Woźniak – Redaktor Naczelny, Wiesław Adamczyk, Zbigniew Bukowski, Jan Łuczak – redaktorzy, Barbara Byrska - Bukowska – Korektor. Na specjalnym spotkaniu z okazji wydania pierwszego numeru *Głosu Resursy* uczestniczący w spotkaniu Prezes TMZŻ P. Grzegorz Szafrąński gratulując tego wydarzenia złożył życzenia Resursie setnego numeru *Głosu Resursy* i za te gratulacje i życzenia cała Brać Resursan serdecznie Prezesowi dziękowała.

Należy zaznaczyć, że z okazji 15 lecia istnienia Resursy w dniu 6 IV 2019 r. zorganizowano uroczystości Jubileuszowe, czyli Kryształowe Gody. Uroczystości obchodzono pod hasłem "wzmacniamy nasze korzenie". Otrzymałmśmy wiele listów z gratulacjami i życzeniami, a najcenniejszym był od Burmistrza Żywca P. Antoniego Szlagora. Naszych działaczy i osoby nas wspierające udekorowaliśmy dyplomami dziękczynnymi. Uroczystości Jubileuszowe wzbogacone były wystawą prezentującą pasje naszych Resursan i tak: Stanisław Białek przedstawił bardzo bogatą kolekcję fajek, z którą żyje od 60 lat, Stanisław Moliński bardzo ciekawie przedstawił zbiory gwoździ z różnych części świata, a Tadeusz Rachwalski - zbiory filatelistyczne z autografami wybitnych osobistości świata. Natomiast Edmund Zaiczek eksponował zbiory numizmatyczne i medalierskie o tematyce władców Polski oraz wystawę fotogramów *Życie Resursy w obiektywie Edmunda Zaiczka*. Nasza siła, siła Resursy to przede wszystkim spotkania – posiadamy, na których kultywujemy tradycje regionalne, pamiętamy o uroczystościach imieninowych.

Pragnę podkreślić bardzo dobrą współpracę z Sekcją Historyczną przy Towarzystwie Miłośników Ziemi Żywieckiej i to dzięki jej Przewodniczącej Bożenie Husar. Stąd wiele naszych spotkań uroczymy prelekcjami historycznymi, a niejednokrotnie Resursa Mieszczańska i Sekcja Historyczna wspólnie zapraszają na spotkania z ciekawymi ludźmi wszystkich mieszkańców Żywiecczyny.

Dnia 25 XI 2023 r. Resursa Mieszczańska świętowało Jubileusz 20 - lecia czyli *Porcelanowe Gody*. Uroczystościom przyświecały słowa św. Pawła: „*nikt z nas nie żyje dla siebie*”, a te właśnie słowa najdobitniej charakteryzują ludzi Resursy.

Witajcie moi łostomili, witajcie, witajcie wszycka razem coście tu do nos przybyli i nase serca ucieszyli... Pytom pięknie Wos wszycka posłuchojcie co Wom stela powiem. Tymi słowami Edmund Zaiczek – Przewodniczący Żywieckiej Resursy Mieszczańskiej powitał przybyłych Dostojnych Gości na uroczystości Jubileuszu 20-lecia Resursy, a Dostojnych Gości było walnie. Był Starosta Żywiecki P. Adrian Midor, który oprócz listu gratulacyjnego przekazał nam wsparcie finansowe, za które serdecznie dziękujemy. Był Burmistrz Miasta Żywca P. Antoni Szlagor z listem gratulacyjnym oraz ogromnym koszem pyszności i słodkości, był Z-ca Burmistrza P. Marek Czul, był Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Żywcu P. Krzysztof Greń i Dyrektor Muzeum Miejskiego w Żywcu P. Anna Tuleja. Był przedstawiciel żywieckich przedsiębiorców P. Marian Hankus, a także Prezes Związku b. Żołnierzy Wojska Polskiego P. Albin Kłodnicki. Przewodniczący szczególnie ciepło powitał Kapelana Towarzystwa ks. Stanisława Koziela, któremu wręczył Odznakę PTTK Żywieckiej Korony Beskidów. Podziękowania za list gratulacyjny skierowano do Radnego Sejmiku Województwa Śląskiego P. Stanisława Baczyńskiego. Powitane zostały media reprezentowane przez P. Barbarę Fryś -Dzikowską i P. Krzysztofa Staszkiewicza. Uroczystości swoją obecnością zaszczylił Prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej P. Grzegorz Szafranski, który został szczególnie serde-

cznie powitany. Powitani zostali wszyscy Dostojni Goście i Sympatycy Resursy oraz wszyscy Resursanie. Oprawę artystyczną Uroczystości stanowił uniwersalny, jednoosobowy, niespotykany zespół Jacenty Ignatowicz i należy podkreślić, że to członek Resursy. Na powitanie wszystkich zgromadzonych Resursanie przy mocnym wsparciu Gości odśpiewali pieśń biesiadną Resursy. Jubileusze sprawiają, że wszyscy się radują, ale ta radość nie była dana wszystkim, bo od *Kryształowych Godów* wielu odeszło na wieczne posady w niebiańskich salonach i z żalem przywołujemy Ich na nasze Uroczystości. Cześć ich pamięci, a pamięć uczczono chwilą ciszy. Po tej doniosłej chwili Przewodniczący w telegraficzny sposób przedstawił rys historyczny Resursy. Z okazji Jubileuszu podziękowaliśmy naszym Przyjaciołom i Sympatykom i Resursanom wręczając okolicznościowe dyplomy. Jubileusz uczczono wystawą naszych pasji, naszych zainteresowań, które pomagają nam łatwiej przetrwać trudne chwile. Wystawa Stanisława Białka to ikony tworzone przez wystawcę, które zachwyliły wszystkich zwiedzających. Ekspozycja Tadeusza Rachwalskiego to tematyka turystyczna w postaci laurek i odznak, a Edmund Zaiczek przedstawił fotografie, "*Chrzcielnice i kazalnice*" począwszy od rzeki Jordan, jako pierwszej chrzcielnicy poprzez baptysteria i kamienne chrzcielnice po urocze, bogato strojone, barokowe, nie tylko polskie. Wystawa cieszyła się ogromnym zainteresowaniem. Ku naszej radości odwiedziło ją bardzo dużo ludzi, a zwłaszcza młodzieży, dla której przewodnikami byli księża Żywieckiej Konkatedry, za co wystawcy serdecznie dziękują.

Szanowni Państwo, to pod patronatem P. Antoniego Szlagora, Burmistrza Miasta Żywca mieliśmy chwałę i zaszczyt obchodzić uroczystości Jubileuszu 20-lecia istnienia *Resursy* przy Towarzystwie Miłośników Ziemi Żywieckiej.

Czas szybko biegnie, przeżywaliśmy kolejne Jubileusze, które tak pięknie obchodziliśmy i z tej okazji wszystkim Resursanom, wszystkim naszym Przyjaciołom i Sympatykom składam najserde

czniejsze życzenia, moim zwyczajem, "*Żyjta zdrowo i wesolo!!! Hej!!!*
"Nie żegnamy się, ale mówimy do zobaczenia i już dzisiaj zapraszam
na Jubileusz *srebrnych godów Resursy!!! Hej!!!*

Edmund Zaiczek

Jubileusz 20-lecia Resursy Mieszczkańskiej

Dzieci Zamku

Powrót do rodzinnego domu, miejsca urodzenia, gdzie przyszliśmy na świat, dorastaliśmy jest zawsze szczególną podróżą, nie tylko w przestrzeni, ale i w czasie. A jeszcze bardziej, gdy było to miejsce tak interesujące i wyjątkowe, jak Stary Zamek w Żywcu. Z tego też powodu Państwo Białkowie - Małgorzata z domu Niemczyk i Stanisław - przy udziale Barbary Bruzewicz – Mikłaszewskiej, aby spotkać się po latach, postanowili zorganizować Ogólnoświatowy Zjazd Dzieci Zamku.

W preambule wystosowanego zaproszenia zapisano: *"Urodziłeś się albo mieszkałeś w żywieckim Zamku? A może masz jeszcze w rodzinnych archiwach zdjęcia i pamiątki z tego okresu? Jeśli nawet nie, nic nie szkodzi, czuj się zaproszony"*. I tak w dniu 25 IX 2010 r. w Żywcu, w Starym Zamku odbył się I Ogólnoświatowy Zjazd Dzieci Zamku z przesłaniem „Być ze sobą”. Zjazd zaszczyliła swoją obecnością arcyksiężna Maria Krystyna Habsburg jako Honorowe Dziecko Zamku, jak również Burmistrz Miasta Żywca P. Antoni Szlagor, który w latach swej wczesnej młodości chętnie się z tymi dziećmi bawił i był z nimi zaprzyjaźniony.

Wspaniałym akcentem tego Zjazdu był list Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej P. Bronisława Komorowskiego do uczestników, w którym czytamy m. in. *„Przesyłam najserdeczniejsze pozdrowienia wszystkim Państwu przybyłym na I Ogólnoświatowy Zjazd Dzieci Zamku, Komorowskich i Habsburgów. Cieszę się że dawni mieszkańcy mogą dzisiaj znów gościć w czcigodnej stolicy Państwa Żywieckiego. Dla każdego z Państwa ta wizyta po latach to z pewnością przeżycie niezwykle wzruszające. W tym wyjątkowym dniu ożyją dawne wspomnienia, wypełnią go rozmowy i spotkania z długo niewidzianymi towarzyszami dzieciństwa i młodości. Życzę Państwu, aby ten wspólnie spędzony czas zapisał się w Państwa pamięci"*.

Wynikiem tego zjazdu był List Intencyjny do Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej z propozycją zawiązania partnerstwa i współpracy pomiędzy klubem Dzieci Zamku a Towarzystwem Miłośników Ziemi Żywieckiej. Zarząd TMZZ odpowiedział pozytywnie i od 2011 roku działa Klub Dzieci Zamku kierowany przez Mariusza Bednarskiego.

Mszą Świętą w Konkatedrze żywieckiej 25 VIII .2012 r. rozpoczął się III Zjazd Dzieci Zamku Żywieckiego. Uroczystą Mszę św. celebrował ks. Tadeusz Bogdanik Dziecko Zamku i honorowy kapelan. Następnie uczestnicy Zjazdu zwiedzili Muzeum Browaru Żywieckiego, a po obiedzie udali się do parku, gdzie podziwiali Nowy Zamek i Park Miniatur. W sali lustrzanej odbył się koncert solisty Filharmonii Krakowskiej Jana Kowalczyka - przyjaciela Dzieci Zamku.

Dnia 31 VIII.2013 roku w murach Starego Zamku odbył się kolejny IV Zjazd Dzieci Zamku. W programie Zjazdu było zwiedzanie

Muzeum Żywieckiego mieszczącego się w dawnych komnatach, w których mieszkały Dzieci Zamku. Uczestnicy Zjazdu zwiedzili Elektrownię Żar.

W dniu 27 IX 2014 r. miało miejsce następne spotkanie z okazji V Zjazdu Dzieci Zamku. W programie - jak zawsze niespodzianka – koncert organowy Zenona Kuliga - znanego organisty krakowskiego, przyjaciela Dzieci Zamku.

VI Zjazd Dzieci Zamku odbył się 29 IX 2018 r. Po Mszy Św. i modlitwie przy grobie księżnej Marii Krystyny Habsburg, w kaplicy kościoła parafialnego w Żywcu, odbyło się wzruszające spotkanie w Starym Zamku. Wielką atrakcją dnia stanowił rejs statkiem wycieczkowym po Jeziorze Żywieckim.

VII Zjazd Dzieci Zamku odbył się 21 IX 2019 r., a w programie wycieczka po beskidzkich szlakach i biesiadowanie.

W kolejnym, VIII Zjeździe - 16 IX 2023 r. po modlitwie przy grobie księżnej Marii Krystyny w Kaplicy Habsburgów znajdującej się w Konkatedrze w Żywcu odbył się organowy koncert w wykonaniu Zenona Kuliga. Następnie uczestnicy Zjazdu udali się na wieżę kościelną i podziwiali przepiękną panoramę Żywca i okolic.

Pożegnaniom nie było końca, wszyscy goście z nadzieją spotkania na następny rok będą oczekiwać śmiechu i kroków na krążankach Starego Zamku trochę wyrosniętych już Dzieci. Przyjadą zobaczyć się z „zamkowym rodzeństwem” i odwiedzić swój stary dom – Zamek.

Stanisław Białek

I Zjazd Dzieci Zamku Żywieckiego

SEKCJA KULTURALNA

Sekcja Kulturalna działa od maja 2022 r. Jej celem jest przybliżenie członkom Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej, ich rodzinom oraz sympatykom kultury na tzw. *wyższym poziomie*. Są to wyjazdy na spektakle operowe i baletowe do teatrów w kraju i za granicą, najczęściej do naszych sąsiadów Czechów w Ostrawie. Ponadto wyjazdy na koncerty muzyki poważnej do filharmonii czy siedziby Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach.

Teatr Narodowy im. Dwozaka w Ostrawie jest bardzo pięknym obiektem o zachwycającym wystroju wnętrza, ze wspaniałymi artystami, w którym panuje miła atmosfera, dlatego tak chętnie go odwiedzamy.

Do każdego wyjazdu uczestnicy mogą się przygotować korzystając z krótkiego wprowadzenia wraz librettem, które przygotowujemy. Ma to znaczenie w Ostrawie, gdzie spotykamy się z barierą językową.

Z każdego wyjazdu korzysta 50 lub 60 osób. Szacujemy, że ogółem w ciągu trzech ostatnich sezonów, od 2022 r., skorzystało z naszej oferty, przynajmniej jeden raz, 237 osób. Większość to członkowie i sympatycy TMZZ oraz członkowie ich rodzin. Mamy nadzieję, że nowi uczestnicy zasmakują w tego rodzaju ofercie kulturalnej.

Od maja 2022 r. do czerwca 2024 r. zorganizowaliśmy 12 wyjazdów na następujące imprezy:

- opera *Nabucco* Giuseppe Verdiego w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie,
- opera *Tosca* Giacomina Pucciniego w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie,
- balet *Dziadek do orzechów* Piotra Czajkowskiego w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie,

- opera *Sprzedana narzeczona* Bednha Smetany w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie,
 - opera *Manon* Jules'a Masseneta w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie,
 - opera *Dalibor* Bednha Smetany w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie,
 - balet *Jezioro łabędzie* Piotra Czajkowskiego w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie
 - koncert symfoniczny w Narodowej Orkiestrze Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach,
-
- opera *Cyrulik sewilski* Gioachino Rossiniego w Teatrze Narodowym im. A. Dworzaka w Ostrawie,
 - opera *Carmen* Georgesa Bizeta w Operze Krakowskiej.

Genowefa Jeziorska, Elżbieta Bąk

KOŁO TMZZ W KRAKOWIE

Spotkanie inauguracyjne zamiejscowego Koła TMZZ w Krakowie odbyło się w dniu 25 X 2012 r. w świetlicy Domu Handlowego *Jubilat*. Na to pierwsze zebranie Koła TMZZ w Krakowie przybyła delegacja Zarządu TMZZ z prezesem Marianem Deptułą na czele. Prezesem Koła został P. Adam Turowski. Przez szereg lat Koło proponowało ciekawe spotkania. Gośćmi specjalnymi spotkań byli m. in.: Sebastian Kawa - wielokrotny mistrz świata w szybownictwie, biskup Tadeusz Rakoczy, Kazimierz Tischner - brat księdza Józefa Tischnera. Wiele prelekcji na tematy związane z

Żywiecczyną, strojem żywieckim, historią fabryki „Solali” w Żywcu prowadziła P. Dorota Firlej.

Na spotkaniach w Kole Krakowskim TMZZ zawsze panuje serdeczna atmosfera. Żywieccy przyjaciele, którzy wiele lat temu wyjechali do Krakowa na studia, do pracy, do ukochanej osoby lubią się spotykać i powspominać żywieckie czasy. Natomiast goście, którzy przyjeżdżają z Żywca przywożą im kawałek "Żywiecczynny" w postaci prasy i refleksji. Opowiadają także o tym, co się w Żywcu zmieniło. W roku 2019 prezesem koła został Wojciech Nowak, który kontynuuje spotkania Koła.

Zarząd Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej Koło w Krakowie działa w składzie:

Wojciech Nowak - prezes, Tomasz Greń - wiceprezes, Grażyna Szmerek - skarbnik i jednocześnie sekretarz Koła,

Krystyna Wronka - członek Zarządu.

Ostatnie spotkanie TMZZ Koło w Krakowie zorganizowano w 2024 r. na Wydziale Mechanicznym Politechniki Krakowskiej.

W Kole oprócz prelekcji występowały również zespoły i grupy artystyczne takie jak: Zespół Regionalny *Grojecowanie* z Wieprza, Jukace z Zabłocia, Zespół *Retro*, Akademicki Chór Politechniki Krakowskiej *Cantata*, Zespół Pieśni i Tańca *Żywczanie* z Żywca, Grupa Teatralna z Orawy.

Stałym uczestnikiem spotkań w Krakowie jest Burmistrz Miasta Żywca P. Antoni Szlagor, znamenitym gościem Koła był Prezydent Miasta Krakowa P Jacek Majchrowski..

Obecnie Koło w Krakowie Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej liczy prawie 100 członków i sympatyków

Wojciech Nowak

Zabranie opłatkowe koła TMZZ w Krakowie

KOŁO TMZZ W JELEŚNI

Z inicjatywy dr Józefa Suchonia w dn. 10 III 2017 r. odbyło się zebranie założycielskie Koła Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej w Jeleśni. Grono 27 osób wraz z delegacją władz Zarządu TMZZ wybrało struktury organizacyjne Koła. Prezesem Koła TMZZ w Jeleśni został wybrany dr Józef Suchoń i funkcję tę pełni do chwili obecnej. Skład Zarządu Koła: Władysław Suchoń, Marian Kulig, Bożena Tlałka i Andrzej Kubica. Członkami Zarządu w poprzednich kadencjach byli także: Szymon Wróbel i Anna Bednarek

Koło, w ramach przyjętego statutu, podjęło różne formy działalności, aby upowszechnić historię regionu poprzez opracowanie i wydanie publikacji książkowych, organizowanie spotkań z wybitnymi osobami związanymi z Jeleśnią i znanymi, ciekawymi osobowościami.

W latach 2017 - 2024 Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej Koło w Jeleśni opracowało i wydało następujące publikacje książkowe:

- Józef Suchoń: *Jeleśnia i okolice. Zarys dziejów*;
- Adam Wróbel, Andrzej Kubica, Paweł Szewczyk: *Zbiór starych kolęd*;
- Józef Suchoń: *Historia Kościoła Parafialnego w Jeleśni*;
- Józef Suchoń, Andrzej Kubica: *Słownik mało znanych terminów używanych w materiałach historycznych Żywiecczyzny*;
- Józef Suchoń: *Lasy Żywiecczyzny*.
- M, Buława, A. Bury: *Ostatni lot amerykańskiego bombowca Liberatora "Dinah Might"*

Aktualnie Koło przygotowuje do wydania *Jeleśniański Słownik Biograficzny* w opracowaniu Bożeny Tlałki.

Koło TMZZ w Jeleśni zorganizowało również spotkania z zaproszonymi, wybitnymi postaciami kościoła, sportu, kultury i turystyki. I tak w latach 2017 - 2024 gośćmi Koła TMZZ w Jeleśni był ks. biskup Tadeusz Pieronek, Kazimierz Tischner (brat ks. prof. Józefa Tischnera), Sebastian Kawa, Cecylia Kukuczka wraz z himalaistą Mario Corradinim. Zorganizowano też spotkania ze znanymi podróżnikami: Krzysztof Wilk opowiedział o podróżach do Ziemi Świętej, spotkanie z Edmundem Zaiczkiem poświęcone było wyprawom w Andy i na masyw Kilimandżaro. Niezwykle ciekawym było spotkanie ze znanym himalaistą Piotrem Krzyżowskim z Jeleśni, mającym w dorobku zdobycie siedmiu ośmiotysięczników w Himalajach. Koło było współorganizatorem (z Fundacją 9 Sił) spotkania zaduszkowego poświęconego wybitnemu wynalazcy inż. Władysławowi Kubicy.

W rocznicę 100-lecia urodzin Marii Krystyny Habsburg Koło TMZŻ w Jeleśni wraz z Muzeum w Miejskim w Żywcu zorganizowało koncert fortepianowy laureata Konkursu im. F. Chopina - Mateusza Dubiela. Koło współpracuje z Zarządem Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej i zaprasza na spotkania prelegentów {Zdzisława Dzikowskiego, Edmunda Zaiczka, Bożenę Husar, Dorotę Firlej, Mieczysława Brasse). Wspólnie ze Stowarzyszeniem Seniorów Lotnictwa Wojskowego z Krakowa Koło TMZŻ w Jeleśni pełni opiekę nad ufundowanym przez Jana Suchonia pomnikiem lotników amerykańskich oraz tablicą upamiętniającą martyrologię mieszkańców Gminy Jeleśnia w czasie II wojny światowej, wykonaną na podstawie danych zebranych przez członków naszego Koła.

Koło TMZŻ w Jeleśni - Spotkanie poświęcone Jerzemu Kukuczce

Andrzej Kubica